

DOMOVINA

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana, Knafljeva ul. št. 5. II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126 Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9, polletno 18, celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12, polletno 24, celoletno 48 din. — Amerika letno 1 dolar.

Dogodki, ki nas poučujejo

Teden za tednom se v življenju našega naroda vrstijo dogodki, ki nam morajo biti v pouk. Zlasti današnja razrvana doba sproži marsikaj, o čemer moramo razmišljati. Preljeli smo vrsto dopisov, ki jih v naslednjem

Bela kuga ugonablja rod

Zagorje, 2. oktobra

Bela kuga — to se pravi ogonabljanje mladega človeškega rodu, preden je prišel na svet. Zadnji čas, odkar so skrbi zaradi svetovne vojne vedno večje, so zmerom pogostejši tudi glasovi o nevarnosti, ki grozi našemu naraščanju v mestu kakor na deželi. Prav posebno hude pa bodo posledice v rudarskih revirjih, če se bodo žene in dekleta še dalje v tako velikem številu zatekale k raznim mazačicam in padarjem, da se obvarujejo zaroda. Vsa zagorska dolina je še pod vtisom družinske žaloigre, ki je zahtevala kar dvoje življenj in je tako v kali uničila mlado družino.

Komaj 16 let stara Julka Zoharjeva iz Toplice se je šele letos 1. septembra poročila s 26letnim rudarjem Rudolfom in vse je kazalo, da bo družinica srečno rastle, čeprav je bila nevesta še tako mlada. Toda dve rudarski ženi, ki sta izvedeli, da bi se mlada mati rada odkrižala prirastka, sta ji nasvetovali, naj gre z njima v Trbovlje k neki mazačici, ki je na glasu nekakšne »strokovnjakinje« za odpravljanje plodu. Mazačica je baje izvršila »operacijo« s pomočjo nekakšnega nalašč za to pripravljenega korena. Za »ordinacijo« je zahtevala samo 30 din.

Komaj se je mlada žena Julka vrnila domov, je začela čutiti strašne bolečine. Na odredbo zdravnika Bratovske skladnice so jo

objavljamo in želimo, da bi zbudili razmišljanje med čitatelji in čitateljicami »Domovine«. Kakor koli je večina teh dogodkov žalostna, je treba po njih povzeti koristni pouk.

odpeljali v ljubljansko bolnišnico. Tu pa so ugotovili, da je bolezen zaradi zastrupljenja že tako napredovala, da ni več pomoči. Zato so nesrečno mlado mater prepeljali domov v Toplice, kjer je dve uri pozneje — natančno tri tedne potem, ko je bila stopila pred oltar — izdihnila. Položili so jo na mrtvaški oder in trume občinstva so jo prihajale kropiti. Ko je bilo ponoči zbranih mnogo kropilcev ob mrtvaškem odru, je prišel naokrog tudi nesrečni mož Rudolf, ki se je prej zadržal pri svojih starših. Po polnoči je na skrivnem vzel iz žepa steklenico lizola in ga hitro izpil. Ko so ga začele muke zmagovati in so bili kropilci priča njegovega omahovanja, so brž poklicali zdravnika, a zaman. Nepremišljen zločin, izvršen nad mlado Julko je zahteval za žrtev tudi moža.

Ko so pokopavali mlado mater, se je zbralo mnogo ljudstva. Naslednji dan pa so pokopali še njenega moža in ga položili v grob poleg mlade žene. Ko so krsto spuščali v grob, je bilo toliko obupnega joka, kolikor ga Zagorjani ne pomnijo. Dve sestri in mati pokojnega Rudolfa so se onesvestile, da so jih morali odnesti s pokopališča. Ta velika žaloigra mladega zakonskega para naj bo pač v premislek vsem mladim materam, preden se zatečejo po pomoč k zloglasnim mazačicam in padarjem, največjim škodljivcem na zdravem deblu našega naroda.

Prav takrat, ko je bila nevarnost slane največja, se je polagoma zjasnilo. S prvimi jesenskimi dnevi se je posmejalo z jasnega neba sonce tako prijetno, kakor ga sploh nisimo videli smejeti se vse letošnje poletje. Na polju je vse oživel. Kmetje so hiteli spravljati zadnjo otavo in kopati krompir. V suhi zemlji je obrodil krompir kar dobro, v težki zemlji, posebno v močvirni, pa je veliko črnega, gnilega krompirja. Povsod so letos objedle krompir miši in voluharji. V splošnem je letos krompirjev pridelek na Gorenjskem srednje dober. Rožnik je bolj obrodil ko beli krompir.

Še hitrejša pri delu kakor človek pa je bila v omenjeni lepi dobi dobra mati priroda sama. Kar je iblo poleti zakasnela, so dovršili in, kolikor se je dalo, popravili zlati žarki v prvih lepih jesenskih dnevih. Zgodilo se je pravo čudo. V nekaj dneh je dozorel do malega ves fižol, pozlatilo se je proso in potrdilo zrnje turščice. Pa tudi ajda, kar je je bilo odcvetelo izven dežja, je ušla slani in dozorela. Zalostni, razdejani so ostali zelniki.

Toda sveti Mihi, ki je dan zašu v temni jesenski nočni meh, je ostal zvest svojim starodavnim navadam. Ze v četrtek, ko je bilo še lepó sončno vreme in je bilo na Bledu tako toplo, da so se v opoldanskih urah vozili po jezeru v kopalnih oblekah, nekateri čvrsti Blejci pa so se celo kopali v jezeru, je pričel vleči zapadnik. V petek zjutraj se je zapadniku pridružil še jug in nebo se je za nekaj ur nekoliko pomrežilo. Noč od petka na soboto je bila jasna in tudi v soboto dopoldne je na Gorenjskem še sijalo toplo jesensko sonce. Ko pa so se pričeli valiti v soboto popoldne izza Jelovice težki deževni oblaki, so kmetje hiteli z delom, zavedajoč se muh sv. Mihaela. Hoteli so dokončati važno jesensko delo pred prvim jesenskim deževjem.

Kmalu zvečer pred sv. Mihaelom, prvim važnim jesenskim svetnikom, je pričelo lahno rositi. Kar pa se je rahel dežek spremenil v silno nevihto. Grmelo in treskalo je kakor poleti. Lilo je kakor iz škafa. Nevihta, ki je trajala vso noč, se je proti jutru spremenila v dolgočasno jesensko deževje. Zaradi hude nevihte so se odprli hudourniki in narasli so potoki. V mnogih krajih je voda udarila v kleti in zopet povzročila nepravilne in škodo na že spravljanih poljskih pridelkih. Nočna nevihta je zelo ohladila ozračje. V soboto zvečer, pred dežjem, je bilo vreme še tako milo, da smo Gorenjci delali brez sukničev. Zdaj pa leži sneg globoko po pobožjih planin, ozračje se je ohladilo, vode naraščajo, zakraljevala je tožna jesen, ki nas naglo vozi v zimo.

Sleparji iščejo žrtve po deželi

Smihel, 1. oktobra

Naš podeželski človek, ki se trudi in dela od zore do mraka in ki kljub vsem svojim naporom ne pride dalje, kakor da pošteno, a borno preživi svojo družinico, je že s tem dejstvom povsem zadovoljen, obenem pa še vesel, da ga pusti svet v miru. Nekaj povsem temu nasprotnega pa je z ljudmi, ki so malo udarjeni na trgovsko žilico in morda tudi prekomerno pohlepni. Večen nemir in neprestano iskanje novih virov in dobrin, ki se dajo zlasti zdaj dobro vnovčiti, dela te ljudi večno nezadovoljne. Čim večji je dobiček, tem večja je skrb in težnja, kako priti brez izdatnega truda do denarja. Denar, to božanstvo, je ljudi popolnoma spravilo pod svojo oblast, da so pri vsem tem docela pozabili na vest in čast. Da je tako, priča žalosten in lahkomišeln primer, ki se je dogodil nekje na Dolenjskem.

Pri nekem podeželskem gospodarju so se neko noč zglasili trije tujci v kupčijski zadevi. Razgovor med njimi je postajal vedno bolj zaupen. Eden izmed tujcev je čez čas gospodarju predložil skrivnostni načrt, s katerim bi vsi štirje prišli do blagostanja. Povedali so mu, da imajo v delu tiskarski stroj, ki bo spretno vršil svojo nalogo, čim bo popolnoma izgotovljen. Stroj bo izdelan

v taki obliki, da bo tiskal do podrobnosti enake bankovce po 1000 din, kakršni so pristni, da jih ne bo mogoče ločiti. Za zdaj potrebujejo samo zaupljive ljudi, ki bi v dosgov tajnega načrta žrtvovali nekaj tisočakov. Vsi udeleženci tega podjetja pa bi s svojimi vplačili postali delničarji, odnosno lastniki tiskarskega podjetja.

Nagovarjanje tujcev je bilo v toliki meri prepričevalno, da so dosegli svoj namen — priti do denarja. Možja so vpisali kot družabnika svojega podjetja z zneskom 20.000 din. Cela procedura za vpis je bila kaj hitro končana. Še bolj naglo pa je izginil v tujčevih žepih naštet denar.

Šele čez nekaj dni je novemu delničarju šinila v glavo mučna misel, da je mogoče le vse skupaj spretno izvedena goljufija. Tolažil se je samo še z mislijo, da se bodo tujci, kakor je bilo dogovorjeno, prikazali v njegovi hiši z novimi jurji. Vsega tega pa mož ni dočakal. Sleparji so izginili brez sledu.

Naglo gremo v zimo

Na Gorenjskem, 1. oktobra

Po letošnjem nevšečnem poletju smo imeli prejšnji teden krasne jesenske dni, ki so pripomogli, da se je slaba letina vendarle brž še nekoliko opomogla.

Še svetnike kradejo

Litija, 1. oktobra.

Pri Kolarju, po domače pri Sedlarju v Smartnem pri Litiji je bila na vogalu hiše že iz starih časov, po ustnem izročilu vsaj kakšni dve stoletji pritrjena lesena podoba sv. Roka. Domači so kipec cenili kot starodavno svetinjo, kot zaščitnika družine in doma. Popotniki, ki so prihajali mimo, so se

Poravnajte naročnino!

Stopamo v zadnje četrtletje, zato je skrajni čas, da se spomnite na »DOMOVINO« in poravnate one male zneske, ki jih uprava lista terja od Vas za naročnino. Naj ne bo med Vami nehvaležneža, ki bi zastoj prebiral list, ki Vas vse leto poučuje in zabava z berilom in slikami. Tudi list mora živeti. Brez denarja ni papirja, ne barve, stanejo tudi stroji, stane tudi delo. Zato se brez oklevanja poslužite položnic, ki jih imate doma, kdor bi je pa več ne imel, naj piše na upravo lista po drugo. Seveda velja ta opomin le za one, ki nimajo za letos naročnine v redu poravnane.

UPRAVA „DOMOVINE“

večkrat zanimali zanj in niso bili redki, ki so ga skušali od gospodarja odkupiti. Še pred dvema letoma je nekdo ponujal zanj čedno vsotico 5000 din.

Gospodar pa je bil gluhi in slepi za ponudbe, ker je hišno svetinjo bolj cenil kakor denar, čeprav bi ga bil morda kdaj potreben. Vsako leto je hiša na god sv. Roka podobo lepo okrasila s cvetjem. Tako so se tudi letos na Rokovo spomnili nanj. Ne morete pa si predstavljati razočaranja, ko so opazili, da je sveti kipec izginil brez sledu. Stvar so takoj prijavili litijskim orožnikom, a doslej za tatom še ni sledu. Vendar pa smemo upati,

da se nenavadni častilec sv. Roka, ljubitelj starinskih umetnin ali kdorkoli je že tatvino zagrešil, ne bo mogel dolgo skrivati, ker se bo s plénom gotovo oglasil kje na trgu ali pa bo ž njim kar okrasil svoj dom, kapelico, cerkev ali karkoli že. Lastnik kipca nas je naprosil za to objavo v želji, da bi mu naši čitatelji pomagali, najti starinsko podobo. Če bi kdo kaj vedel o stvari, naj javi uredništvu našega lista, ali pa naravnost na naslov posestnika Kolarja, Smartno pri Litiji.

Dogodek nam je žalostno spričevalo dobe, v kateri niti domači kipec svetnikov niso več varni pred grabežljivimi tatovi.

Ženske, varujte se neznanih spremljevalcev

Novo mesto, 29. septembra.

Našim kmečkim ženam in dekletom naj bo v pouk žalostni dogodek, o katerem je tudi »Domovina« kratko že poročala. Pred novomeškim malim kazenskim senatom se je moral zagovarjati 39-letni delavec Josip Adamek, ki je v noči na 12. avgusta v Malem Slatniku prerezal z nožem trebuh posestnici Tereziji Rajerjevi s Potovega vrha. Sirota je čez nekaj dni v velikih mukah umrla v bavnovski ženski bolnišnici.

Pokojna Terezija se je vračala usodnega večera iz vasi Podboršta, kjer je bila na obisku pri svoji poročeni sestri, domov na Potov vrh. Pot je pokojnico vodila po državni cesti, ki drži skozi gozd Račjo rido. V mračnem gozdu se je Rajerjevi pridružil Adamek, ki ga pa posestnica ni poznala. Adamek je Rajerjevo takoj ogovoril in rekel, da se ga ni treba bati, češ: »Hodili boste z menoj kakor z rodnim bratom!« Adamek, ki je bil zaposlen pri posestniku Krevsu v Mirni peči, kjer je sekal v gozdu, je bil po končanem delu na poti proti Zagrebu in tako je na cesti sredi gozda naletel na Rajerjevo. Oba sta složno prišla v vas Bršljin, kjer je Adamek povabil sopotnico v gostilno. Rajerjeva se je branila, češ da nima denarja pri sebi. Adamek pa je žensko le premotil, da je šla z njim, popila sta vsak dva deci vina. Iz prve gostilne sta šla k Osolniku, kjer sta popila pol litra vina. Ustavila sta se tudi v go-

stilni pri Obrežu v Novem mestu, kjer sta izpila vsak še po dva deci vina. Nato sta krenila proti Slatniku.

Ko sta imela Novo mesto za seboj, je Adamek pričel siliti v Rajerjevo. Ona je sicer bila precej dobro razpoložena, toda Adamek je odklonila. Na nekem travniku blizu Slatnika pa je Adamek nasilno nastopil. Rajerjeva mu je odgovorila, da ga ni prosila, naj gre z njo, sicer pa da ima moža in otroke. Adamek je pričel nato divje preklinjati in Rajerjevi pretiti, češ da ga je vodila za nos. Mahoma je imel v rokah nož, s katerim je Rajerjevo sunil v trebuh in pri tem vzkliknil: »Imaš dovolj!« Nesrečnica je od bolečin zakričala. Adamek pa jo je še nekajkrat udaril po ustih. Ranjena žena je napravila še nekaj korakov, nakar ji je iz rane izstopilo tenko črevo in je padla. Adamek se je šele zdaj zavedel, kaj je napravil. Hotel je sicer ženi zavezati rano, ona pa ga je napodila. Rajerjeva je ležala na prostem vso noč, dokler je niso našli ljudje. Smrtno ranjeno so zapeljali v žensko bolnišnico, kjer jo je smrt rešila trpljenja. Adamek je po storjenem zločinu spal na istem travniku in zjutraj izginil. Naslednje popoldne so ga orožniki izsledili.

Na razpravi se je Adamek branil s pijanostjo, vendar pa je v celoti priznal svoje zločinsko delo. Sodišče ga je obsodilo na pet let robije.

Tudi dolenski čebelarji niso zadovoljni

Novo mesto, 26. septembra
Kakor je letošnje leto slabo za poljske pridelke, sadovnjaki stoje do malega prazni in po vinogradih vlada prav žalostna slika, tako se tudi čebelarji splošno pritožujejo nad slabo čebelno pašo. Čebele so že hudo zimo težko prestale in je mnogo čebel pomrlo, pomlad ni dala tistega, kakor je bilo pričakovati in so čebele kaj slabo rojile. Potem je bilo poletje deževno, da čebele v slabem vremenu niso mogle nabirati sladke strdi. Ostalo je čebelarju edino še upanje na ajdovo pašo, ki je letos lepo cvetela. Res so čebele v prvem tednu septembra pridno nabirale na dokaj bogato nosile med v panje, da je v okolici čebelnjakov prav lepo zadišalo po medu. Toda navli po 8. septembru so uničili poslednji up dolenskega čebelarja. Ko je spet nastopilo lepo vreme, je ajda že odcvetela, ne da bi mogle čebele dobro izkoristiti ajdovo cvetje. Tako so ostale čebele brez zadostne zimske prehrane in treba jih bo pitati, če jih bo hotel čebelar ohraniti.

Zaradi slabega leta za čebele je ministristvo dovolilo nabavo nezatrošarinjenega sladkorja, za vsak panj 5 kg. Ker pa čebele niso popolnoma brez medu, dasi ga je za prezimljenje premalo, bi čebelarjem nasvetovali da izpihajo pred krmljenjem ves med in ga potem mešajo s sladkorjem oziroma s sladkorno vodo, ko bodo pitali. Na ta način bodo imele čebele enotno hrano, ki jo bodo tudi rajši pile in polnile satje za zimsko preskrbo.

Poskrbeti je treba, da prezimijo le močni panji. Slabiče kaže združiti v močne panje, ker le dobro obljudeni panji morejo dobro prezimiti. Vedno je bolje prezimiti manj panjev, a tisti naj bodo močni, ker le v teh je mogoče pričakovati rojitev zgodnjih rojev ali boljšega nabiranja medu. Ker je le redko kdaj leto za letom slaba paša, smemo prihodnje leto pričakovati boljšega pridelka medu.

**Postani in ostani član
Ciril Metodove družbe!**

Sramota našega naroda

Sv. Trojica, 1. oktobra

Predzadnje nedeljo je bilo veliko romanje k znameniti Sveti Trojici v Slovenskih goricah. Romarjev je bilo mnogo, gostilničarjem je domala zmanjkalo kruha, kar pa v današnjih prilikah ni nič posebnega. Primerila pa se je še vrsta drugih dogodkov, ki so v sramoto našemu, sicer tako poštenemu ljudstvu.

Po službi božji so se žejni in lačni romarji z groznim presenečenjem prijemali za žep, za denarnice in z glasnim vzklikanjem in seve tudi kletvico ugotavljali, da so bili mnogi med njimi popolnoma okradeni. Toliko žeparskih tatvin sploh ne pomnimo na tej največji štajerski božji poti. Nekateri, ki niso prinesli nobenih živil in pijače s seboj, so morali kratkoma zapustiti romarski kraj in hiteti domov. Bili pa so letošnji žeparji tudi svojevrstno prebrisani. Kakor še nikoli, so mnogim žrtvam izvlekli denarnice in jih nadomestili z drugimi, starimi in praznimi mošnjami. Kjer je le šlo, so si okradenci izposodili za prvo silo denar pri svojih znanih in prijateljih. Tako je ta romarska nedelja z letošnjimi pustolovčinami zaslovela daleč naokrog. Marsikoga od dosedanjih naslednjih vsakoletnih trojiških romarjev je to bridko razočaranje ohladilo v njegovih romarskih zaobljubah, kar pač ni žudno, ako pomislimo, kako je marsikateri delal in štedil vse leto, da si privoščiti romanje, zdaj pa se oropan vrača lačen in žejen domov.

Drug žalosten pojav ne le s tega romanja, ampak tudi z drugih žeganj je pijančevanje! Pogosto že med potoma je treba obiskati vse gostilne, ali si vzeti s seboj pijačo ter jih popiti spotoma v tolažbi, da bo več vina itak še dobiti v kraju božje poti ali žeganja. Tako dospejo romarji često že pijani tja. In je posledic po'no.

Pijančevanju seve sledi tretje žalostno poglavje: pretepanje in često tudi smrtno žrtve, saj je postal že nekak izrek: Ako vsaj enega niso zaklali, ni bilo pravo žeganje! Da, žalostno se slišijo take in slične prislovice! Seve tudi nedelja pri Sv. Trojici ni ostala brez hudih pretepanj. 'Celo orožnikov so se lotili pretepači. Taki cerkveni prazniki postajajo ponekod in to vedno češče dnevi fantovskih obračunov iz raznih krajev. S tem se naravnost goji nestrpnost, medsebojna mrznja, kar vse je pač rada videla pri nas bivša Avstrija, vendar doslej še nimamo kar najstrožjih ukrepov proti tem sramotnim pojavom. Čitali smo tudi, kako so ob slični priliki 8. septembra ob žeganju in romanju pri Sv. Petru na Mariji Gorski izzveneli slični dogodki.

Lahko bi našli nebroj podobnih prizorov, ki se odigravajo ob takih prilikah. Pa naj zadostuje. Ni nam za nič drugega kakor za to, da bo predvsem naša mladina obvarovana pred nevarnostjo, ki jo tu žal srečaval! Doslej je v ta namen storila vse premalo oblast! Mnogo premalo pa tudi cerkev in prav zato s takimi pojavi trpi naš verski in naš narodni ugled ob severni meji!

MODERNA PRAVLJICA

Mož in žena gresta po poti. Pravkar sta se seznanila. Mož nosi v eni roki živo kokoš, v drugi debelo gorjačo, na hrbtu veliko kletko, za seboj pa vleče kozo. Ko prideta do temnega gozda, se žena ustavi.

— Naprej si ne upam več z vami, pravi.

— Zakaj pa ne?

— Ker je tu temno in pusto. Lahko bi izkoristili to priliko in me poljubili, jaz slabotna ženska bi se pa morda vas ne mogla ubraniti.

— Kako bi vas mogel poljubiti, če nosim v eni roki živo kuro, v drugi težko gorjačo, na hrbtu kletko, za seboj pa vlečem kozo?

Toda žena je skomignila z rameni, rekoč: »Če zataknete gorjačo v zemljo in privežete k nji kozo, če položite kletko na tla in zaprete vanjo kuro, boste imeli proste roke in lahko me poljubite.«

— Bog blagoslovi žensko modrost! je zašepetal mož in storil vse tako, kakor je pričakovala žena.

Angleško cesarstvo bi radi zrušili

V Berlinu je bila podpisana pogodba o vojaški zvezi Nemčije, Italije in Japonske — Pogodba je naperjena proti angleškemu svetovnemu cesarstvu in proti Zedinjenim državam — Rusija izjavlja, da je bila o pogodbi v naprej poučena — Vojna se širi dalje po svetu

Najvažnejši dogodek preteklega tedna je bil ta, da so se v Berlinu sestali nemški zunanji minister von Ribbentrop, italijanski zunanji minister grof Ciano in japonski veleposlanik Kuruso.

Pretekli petek ob pol 12. uri so v veliki dvorani kancelarske palače v Berlinu podpisali tako imenovani pakt treh velesil.

Svečanemu podpisu je prisostvoval tudi kancelar Hitler. Besedilo pogodbe, s katero je ustvarjena vojaška zveza Nemčije, Italije in Japonske, ima 6 važnih točk, v katerih je naglašeno in sklenjeno to: Nemčija, Italija in Japonska bodo sodile med seboj na ta način, da bo Japonska priznavala in upoštevala politiko Nemčije in Italije v Evropi. Nemčija in Italija pa priznavata vodstvo Japonske »pri ustvarjanju novega reda v vzhodni Aziji«. Vse tri velesile skupaj prevzemajo obveznosti, da se bodo podpirale z vsemi političnimi, gospodarskimi in vojaškimi sredstvi, ako bi bila katera izmed treh pogodbenic napadena od kake sile, ki zdaj še ni zapletena v evropsko vojno ali v kitajsko-japonski spopad.

Nova pogodba, ki bo vsekakor pomembna za bodoči razvoj svetovne vojne in svetovne politike, je posebno močno odjeknila v Zedinjenih državah.

Vsi večji ameriški dnevniki poudarjajo, da bo nova pogodba imela v Zedinjenih državah samo ta učinek, da bo še bolj zaostri stališče med Zedinjenimi državami in Japonsko.

Zedinjene države se ne bodo dale odvrniti, da ne bi še nadalje pomagale Angliji z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Za Japonsko pa — pravijo na Angleškem in v Ameriki — je nova pogodba dvomljive vrednosti. Nemčija in Italija ne moreta pomagati Japonski ne z zalogami surovin ne na drug način.

Po podpisu nove pogodbe je začela napestost med Zedinjenimi državami in Japonsko naglo naraščati in vse to so predznamenja razširjenja svetovne vojne. Prvi odgovor Zedinjenih držav na novo pogodbo je bil ta, da so zabranile izvoz starega železa na Japonsko. Poslej bodo Zedinjene države bolj in bolj omejevale izvoz na Japonsko, s čimer bo ta močno prizadeta, ker bo drugo težko dobiti nadomestila. Po nekaterih poročilih iz Londona

snujeta Anglija in Amerika velik načrt o bodočem sodelovanju.

Anglija bo prejela iz Amerike velikanska borbeno letala, ki se imenujejo »leteče trdnjave«, s katerimi bi Anglija lahko obvladala zračni prostor nad vso Nemčijo. Nadalje bo Amerika še v večjem številu dobavljala Angliji druga najmodernejša letala in podmornice ter ji nudila neposredno pomoč na Tihem oceanu in Daljnem vzhodu. Zedinjene države naj bi za to dobile oporišča na Daljnem vzhodu v Avstraliji, predvsem pa v Singapuru, ki je najvažnejša trdnjava z velikim pristaniščem na robu Indije.

Oh novi pogodbi treh velesil je mnogo ugibanja, kaj pravi k temu Sovjetska Rusija.

Moskovski radio je samo kratko in suho poročal, da je bila nova nemško-italijansko-japonska pogodba v Berlinu podpisana. Uradnega pojasnila o stališču Rusije pa noče biti. Zadnji čas se zlasti Amerika prizadeva, da bi izboljševala svoje stike z Rusijo. V ameriških diplomatskih krogih sodijo, da je bila sovjetska vlada sicer v naprej obveščena o sklenitvi berlinskega pakta, vendar je značilen molk, s katerim spremlja sovjetski tisk ta važni dogodek. Iz Berlina pa venomer

poudarjajo, da se z novo pogodbo niso v ničemer spremenili odnošaji Nemčije, Italije in Japonske do Rusije, nasprotno: da bi utegnila nova pogodba celo služiti izboljšanju stikov med Japonsko in Sovjetsko Rusijo.

Vzporedno z velikimi političnimi pogajanjmi se nadaljujejo medsebojni spopadi

Ob nastopu slabega jesenskega vremena spet ni bilo nemškega vpada v Anglijo, pač pa se vse zadnje dni nadaljujejo letalski napadi. Pozornost je zbudila izjava angleškega poslanca Elliota, ki je na nekem shodu v Angliji povedal, da je bilo v preteklih dveh mesecih vsakih 42 minut sestreljeno po eno nemško letalo. Angleži pa morajo svojo obrambo tako ojačiti, da bo mogoče vsakih 20 minut sestreliti po eno nemško letalo, ker zdaj lahko Nemci svoje izgube v letalih še nadomestijo.

Na vseh bojiščih se nadaljujejo predvsem letalske bitke.

Noč za nočjo spet Nemci s sto in sto bombniki napadajo London. Angleži pa vračajo milo za drago in napadajo Berlin. Ena kakor druga poročila pravijo, da so napadi jako uspešni. Tudi v Afriki se nadaljujejo medsebojni letalski napadi med Angleži in Italijani.

S porazom pa se je končal napad francoskega, Angležem zvestega generala de Gaullea.

Angleške zračne in pomorske sile, ki so dva dni napadale Dakar, so morale odpluti izpred dakarske trdnjave, ker je bil odpor francoske posadke v trdnjavi premočan. General de Gaulle je potem preko angleških radijskih postaj razglasil, da je sam dal ukaz za umik, ker ni maral prelivati bratske krvi. Nekateri sodijo, da so bili Nemci in Italijani pravčasno obveščeni, kaj pripravlja general de Gaulle, zato so lahko poskrbeli, da je bil napad odbit. Za povračilo so nato še francoska letala napadla angleško trdnjavo Gibraltar. Napada, ki je trajal dve in pol ure, se je udeležilo čez 100 francoskih letal, ki so vrгла čez 300 bomb. Precejšnja škoda je bila prizadeta javnim in zasebnim poslopjem, ranjenih pa je bilo okoli 100 ljudi, od katerih so nekateri umrli v bolnišnici.

Španski zunanji minister Serano Sunner je iz Berlina odpotoval v Rim.

Tudi tam so ga pristrčno sprejeli, tembolj, ker je bil že v Berlinu, kakor poročajo italijanski listi, izdalan nemško-italijansko-španski načrt glede bodočnosti Gibraltarja, ki je najvažnejša angleška trdnjava na robu Spanije, trdnjava, ki nadzoruje pot z Atlantskega oceana v Sredozemsko morje in obratno.

Kar se naše sosesčine tiče, naj predvsem omenimo nekatere važne preureditve v Rumuniji.

Na vseh področjih je uveden tako imenovani totalitarni red, kakršnega imajo v Nemčiji in Italiji. Preurejevalec je general Antonescu Rumunija je zdaj, kakor sama pravi, narodna legionarska država, ki bo pravično delila med vse sloje pravice in dolžnosti. Izvršene so bile že številne preiskave pri velikih podjetjih. Na varno so spravili že celo vrsto veljakov, ki so doslej vedrili in oblačili po Rumuniji. Židom so začeli stopati na prste. Naši odnošaji do Rumunije so neizpremenjeni, prijateljski.

Z Grčijo smo poglobili gospodarsko sodelovanje.

Zadnje čase se je mudil v Grčiji naš trgovinski minister dr. Ivan Andres. Sestal se je z grškim trgovinskim ministrom Arvantinom in sta sklenila, da se ustanovi grško-jugoslovenski gospodarski odbor, ki naj po-

Zrebanje I. razreda
41. kola Državne
razredne loterije
11. oktobra 1940

42.000
dobitkov
in 7 premij
v znesku okrog

65.000.000 din

Dobitki po:

2.000.000.—	300.000.—
1.000.000.—	200.000.—
500.000.—	100.000.—

i. t. d.

Cena srečkam:

1/1 srečka din 200	1/2 srečke din 100	1/4 srečke din 50
-----------------------	-----------------------	----------------------

Strogo solidno poslovanje!

GLAVNA KOLEKTURA DRŽAVNE
RAZREDNE LOTERIJE

A. Rein i drug

Hlica 15 · ZAGREB · Gajeva 7

DVAKRAT

V TEKU ENEGA LETA (38. in 40.
kolo) so dobile največjo premijo

din 2.000.000.—

(dva milijona dinarjev)

srečke, prodane iz NAŠE kolekture
in to številke 91760 in 44848.

skrbi za čim boljše stike med obema sosedama. Novi gospodarski odbor se bo sestal k prvi seji proti koncu oktobra v Atenah. Povečal se bo zlasti izvoz naše živine v Grčijo.

V naši državi pa smo imeli zadnje dni na obisku madžarskega kmetijskega ministra grofa Telekija.

Vrnil je obisk našemu kmetijskemu ministru dr. Čubriloviću, ki se je nedavno mudil na Madžarskem. Minister Teleki je bil v Beogradu toplo sprejet. Obiskal je tudi veliko kmetijsko razstavo v Nišu in je prirreditve zelo pohvalil. S predsednikom vlade Dragišo Cvetkovićem, ki ima vilo v kopaljšču blizu Niša se je madžarski kmetijski minister dalje časa posvetoval in je upati, da bodo vedno pristrnejši stiki med Madžarsko in Jugoslavijo rodili še ugodne posledice.

O stališču Sovjetske Rusije do berlinske pogodbe

je pretekli ponedeljek objavil veliki moskovski dnevnik »Pravda« uvodnik, v katerem je pojasnil, da pogodba v ničemer ni presenetila Sovjetske Rusije, ker je ta bila od nemške vlade v naprej poučena, kaj se bo sklenilo. Sovjetska Rusija sodi, da pomeni nova pogodba novo obdobje svetovne vojne. Če se je svetovna vojna do zadnjega časa omejevala na Evropo in na Severno Afriko, na vzhodu pa na Kitajsko, potem je treba vedeti, da se bo svetovna vojna zdaj le še postrila in da se bo njeno območje le še razširilo. Ni dvoma, pravijo Rusi, da je nova pogodba treh sil pospešilo predvsem to, da je Anglija vedno bolj zvezana z Zedinjenimi državami.

V naši domači politiki je zaenkrat precejšnje zatišje,

pričakovati pa je, da se bo tudi naše notranje politično življenje na jesen poživilo, kakor je to običajno. Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle se je prejšnji četrtek vrnil z Brda na Gorenj-

skem v Beograd. Bivši hrvatski poslanci in senatorji so pretekli teden imeli daljša posvetovanja v Zagrebu. Posvetovali so se za zaprtimi vrati. Ali, kakor je na koncu posvetovanj povedal njihov vodja, podpredsednik vlade dr. Vladko Maček, so obravnavali vsa važna življenjska vprašanja v naši državi, še zlasti pa, kako bi se ljudstvu najbolj pomagalo in kako naj bi se v letošnji zimi čim bolje uredila prehrana, da ne bo v Jugoslaviji nihče stradal. Ob spretni organizaciji in odločnih ukrepih vlade bo to kljub slabi letini prav mogoče doseči.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na živinskem sejmu v Kranju so bile naslednje cene: voli I. po 9, II. po 7.50, III. po 6.50, telice I. II. 7.50, III. 6.50, krave I. 8.25, II. 7, III. 5.57, teleta I. 9, II. 8 din za kilogram žive teže. V Ljubljani: voli I. po 8.50 do 9, II. po 8 do 8.50, III. po 7 do 7.50, telice I. 8.50 do 9, II. 8 do 8.50, III. 7 do 7.50, krave I. po 7.50 do 8, II. 6 do 7, III. 5 do 6, teleta I. 8 do 9, II. 8 din. Na sejmu v Gradacu v Beli Krajini so se prodajala teleta po 8 do 10, voli po 7.50 do 8.50, junci po 7 do 8, krave po 5 do 7 in jalova goveja živina po 5 do 7 din za kilogram žive teže. Na živinskem sejmu na Vinici v Beli Krajini so bile naslednje cene: klavni voli po 6.50 do 8.25, delovni voli po 6.50 do 8.25, teleta po 6 do 7, junci po 6.75 do 8.50, krave I. po 6 do 8, II. po 5.75 do 8.25, III. po 3 do 5.75 in jalova živina po 5.75 do 6.50 za kilogram žive teže. Na mariborskem sejmu so bili debeli voli po 7.50 do 9, poldebili po 6 do 7.50, plemenski biki po 7 do 9, biki za klanje po 5.50 do 7.25, klavne krave debele po 6 do 8, plemenske krave po 5.50 do 7,

krave klobasarice po 4.50 do 5.50, molzne krave po 6 do 8, breje krave po 5.50 do 7, mlada goved po 6.75 do 8, teleta po 7 do 9.50 din.

KONJL. Na sejmu v Ljubljani so bili konji in kobile po 500 do 6.000 din, žrebeta po 500 do 1.200 din.

SVINJE. Na mariborskem svinjskem sejmu preteklo soboto so bili mladi prašiči 5 do 6 tednov stari po 80 do 130 din, 7 do 9 tednov po 135 do 180, 3 do 4 mesece 210 do 350 din, 5 do 7 mesecev po 380 do 540 din, od 8 do 10 mesecev po 550 do 750 din, eno leto stari po 780 do 1050 din, mladi prašiči za zakol po 10 do 13 din kg žive teže, mrtve teže p apo 14 do 18.50 din. Na svinjskem sejmu v Ptujju so bili prasci od 6 do 12 tednov stari po 100 do 200 din, pršutarji za kg žive teže po 10.50 do 11, debele svinje po 11.50 do 12, plemenske po 10.50 din.

KRMA. V Celju: seno 1 do 1.50 din kg, slama 0.55 din, v Kranju: lucerna za krmo 1.50 do 1.70, seno 1.50 do 1.70, slama 0.75, v Ljubljani: seno 0.95 do 1.30, slama 0.60, na Jesenicah: sladko seno 1, pšenična slama 0.70 din za kg.

SIROVE KOŽE. V Ljubljani goveje 14 do 18, telečje 22, svinjske 4 do 6 din za kg, v Kranju: goveje 19 do 21, telečje 24, svinjske 6 do 8 din za kg.

VOLNA. V Kranju: neoprana 32 do 36, oprana 40 do 44 din kg.

ZABELA. V Ljubljani: sveža slanina 23, svinjska mast 25 din, v Kranju: slanina 22 do 24, svinjska mast 26, na Jesenicah: sveža slanina 20 do 22, prekajena 24, svinjska mast 24 din.

JAJCA. V Ljubljani 1.25 din komad, v Kranju 1.25 do 1.40, v Celju 1.25, na Jesenicah 1 din.

KROMPIR. V Ljubljani 1.50 do 2 din, v Kranju 1.50 do 2 din, v Celju 1 do 2 din, na Jesenicah 1.50 do 2 din.

MED. V Ljubljani: čisti med 30, v Kranju 24 do 26 din kg.

MLEČNI IZDELKI. V Ljubljani sirovo maslo 32 do 40 din kg, mleko 2.25 do 2.50 liter, v Kranju sirovo maslo 40 do 44, mleko 2.25 do 2.50, v Celju sirovo maslo 32 do 40, mleko 2.50, na Jesenicah mleko 2.50 din liter.

MOKA. V Ljubljani: pšenična 7 do 9, koruzna 3.50, ajdova 5.50, v Kranju ržena 7.50, koruzna 6, ajdova 7.50 do 10, v Celju pšenična 4.75 do 9, koruzna 4.50 do 5, ajdova 6, ržena 5 din za kg.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah dne 1. oktobra (prve številke službeni tečaji, druge v oklepajih tečaji na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 180.15 do 181.35 (220.32 do 223.52) din;

1 ameriški dolar: za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank: za 10.16 do 10.26 (za 12.55 do 12.65) din.

Nemške klirinške marke so dne 30. septembra poslednjič notirale na naših borzah 14.70 do 14.90 din. S 1. oktobrom je bil določen novi tečaj klirinške marke 17.82 din. Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po 437 do 439 din, v Beogradu pa 437 din.

Drobne vesti

— Uradno določevanje najvišjih cen drv. Pred dvema mesecema je urad za nadzorstvo cen predpisal najvišje cene drv na področju vse države, potem ko je enako bilo storjeno za področje banovine Hrvatske. A preteklo sredo je predpisal urad za nadzorstvo cen v Beogradu nove cene drv za večino države, razen za banovino Hrvatsko, Slovenijo, vardarsko in zetsko banovino. Najvišja cena prvovrstnih bukovih drv je določena na 116, II. vrste na 106, III. na 93 din za kub meter V naši banovini bo odredila najvišjo možno prodajno ceno drv banska uprava po razmerah v naši banovini.

— Pred novimi omejitvami motornega prometa. Iz Beograda poročajo, da je v trgovinskem ministrtvu pripravljena uredba o omejitvi uporabe zasebnih motornih vozil, ki bo v nekaj dneh objavljena. Nove omejitve utemeljujejo s tem, da so na eni strani potrebne zaradi tega, ker nam pomanjkanje surovin za izdelavo gum za avtomobile narekuje štednjo z gumami, na drugi strani pa je pričakovati, da bodo pozimi težkoče pri dovozu nafte iz Rumunije in moramo vrhu tega štediti z devizami. Po načrtu omenjene uredbe bo omejena uporaba zasebnih motornih vozil v okolici 20 km od kraja, kjer stanuje lastnik vozila. Omejena bo tudi uporaba motornih vozil v nedeljah in praznikih. Od teh omejitev pa bodo izvzeta motorna vozila zdravnikov, živinozdravnikov, javnih ustanov. Prav tako ne bodo nove omejitve veljale za avtobuse. Za tovrstne avtomobile pa bodo izdani posebni predpisi.

Kupuj domače blago!

F. Gobey:

12

Umor na plesu

»Dragi stric,« je odločno dejal Gaston, »nikoli ne bom pozabil vaše dobrote. Toda če ne bom mogel vzeti gospodične Lesterelove, ne bom vzel nobene druge.«

»Dovolj,« je zavzdihnil sodnik. »Vidim, da morem računati samo nase. Naj bo po tvoji volji... Praviš, da mi boš dokazal nedolžnost gospodične Lesterelove? Če bi mi bilo mogoče, bi ti pri tem rad pomagal. Če se ti kaj posreči, bom rad spremenil svoje prepričanje v korist gospodične. Nič se ne bom upiral, če boš tudi ti poskusil kakšno preiskavo v njeno korist. Ni potrebno, da bi mi ti sporočal svoje uspehe v preiskavi. Toda v primeru, da se bo kaj obrnilo v korist tvoje varovanke, te bom o tem takoj obvestil, Dan, ko bom lahko podpisal ukaz, naj se preiskava proti njej ustavi, bo najlepši dan mojega življenja. V tej najini borbi ti iz srca želim, da bi bil ti zmagovalec!«

Gastona so te besede močno ganile in stisnil je stricu roko.

»Pristanem na vaše pogoje. Samo nekaj vas prosim. Ali bom smel njo obiskati?«

»Prve dni ti tega ne morem dovoliti. Sele ko bo zasliševanja konec, ti bom lahko dovolil, da se z njo pomeniš. Ne obljubljam ti pa ničesar.«

»Dobro. Takoj pojdem na delo.«

»Kam?«

»Na pomoč vaši bodoči nečakinji.«

Gaston je vzel klobuk in skoraj zbežal skozi vrata. Stric ga ni niti poskušal zadržati.

Gaston je računl na sodelovanje svojega prijatelja Nointela in gospe Cambryjeve. Skočil je na voz in se odpeljal v ulico d'Anjou.

Nointela je dobil doma. Upokojeni stotnik je sedel v udobnem naslanjaču in kadil smotko.

»Pričakoval sem te,« je dejal Nointel, ko ga je zagledal.

»Zakaj?«

»Ker se je nocoj na plesu v operi marsikaj zgodilo. Uboga Julija! Nisem je spoštoval, a hudo mi je za njo. Menda se še nikoli ni zgodilo, da bi bila žena njene vrste umorjena v operi!«

»Ali mar tudi veš, kako se bo zadeva razvijala?«

»Kako bi se razvijala? Najprej bo Julijin pogreb, potem pa dražba njenega premoženja, zlasti nohištva in dragocenih slik. Na dražbi bo zbralo pol Pariza, na pogrebu pa najbrž bo niti dvajset ljudi. Takšen je zdaj sve.«

»Ne gre za to. Vprašam te, ali si slišal, da so zaprli...«

»Zločinko, ki je umorila Orcivalovo? Da, slišal sem, da je to neka učiteljica petja, ne, neka pevka, ki je pela po koncertih... Kaj pa je tebi, Gaston?... Ves bled si...«

»Poslušaj, prijatelj,« je zmedeno odvrnil Gaston. »Ta pevka je Berta Lesterelova!«

»Ali jo poznaš? Ali ni to tista, ki je pela na koncertih markize Barancosove?«

»Da, ona, in vedi, da jo ljubim in da bo moja žena, naj se zgodi karkoli!«

Nointel je debelo pogledal.

»Ali si znorel? Ali se norčuješ?«

»Ne eno ne drugo. To dekle ljubim... Zaradi nje sem se razšel z Julijo.«

Stotnik si je obrisal čelo.

»Gaston, tako se mi zdi, kakor bi me bil nekdo udaril s kamnom po glavi... Smolo imaš... hudo mi je... Pomilujem te.«

»Ne pomiluj me, ampak pametno mi zdaj svetuj!«

»Na razpolago sem ti, toda ne vem, kako naj ti pomagam. Tvoj stric...«

»On je prepričan da je kriva.«

»In ti, da je nedolžna?«

»Prisegam, da je. Ali mi hočeš pomagati?«

»Rad. Ali je v zaporu?«

»Pred dobro uro so jo odvedli tja.«

»To je nerodno... Ali si stricu priznal, da jo ljubiš?«

»Da.«

»In kaj je rekel?«

»Rekel je, da se zgode primeri, ko zunanji znaki zavedejo pravico v zmotu.«

»Napraviti hočeš torej posebno preiskavo, da dokažeš sodišču njeno nedolžnost?«

»Uganil si.«

»In računaj na mojo pomoč?«

»Ali sem se mar zmotil?«

»Nisi se, dragi moj. Toda jaz sem precej nesposoben za takšne kriminalne zadeve. Res imam nekaj pameti in si mislim, da poznam ljudi. V tem oziru ti bom lahko pomagal. Toda ker o zadevi ne vem prav ničesar, mi moraš vse natanko razložiti in ne smeš zatajiti niti najmanjše malenkosti v svojih odnošajih z gospodično Lesterelovo.«

NOVICE

* Glavna skupščina Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije je sklicana v Beograd na 26. in 27. oktober. Po dosedanjih odredbah se bodo sestali v soboto, 26. oktobra dopoldne, zbori župnih načelnikov in načelnic ter župnih prosvetarjev, popoldne pa se bo pričela glavna skupščina, ki bo trajala še v nedeljo.

* Poseben prispevek za narodni invalidski fond. Minister socialne politike in narodnega zdravja je izdal odlok, da se mora 1% prispevek za narodni invalidski fond pobirati tudi od kmetovalcev pri plačevanju računov po členu 1. uredbi o 1% prispevku za narodni invalidski fond za dobavljene konje, človeško hrano in živinsko krmo ter za drva, nabavljena po neposrednem komisijskem nakupu, če se ti posli opravljajo za potrebe vojske.

* Graditev carinskega oddelka v Libeličah. Nedavno je bila na tehničnem oddelku kr. banske uprave v Ljubljani druga licitacija za zgraditev carinskega oddelka v Libeličah pri Dravogradu. Oddelak je bil preračunan na 346.000 dinarjev. Med dvema ponudnikoma, ki sta se zanimala za delo, je bil ugodnejši podjetnik Josip Mudrovčič iz Ljubljane, ki je prevzel delo za 342.280 din.

* Železobetonski most čez Mestinjščico pri Podčetrtku. Nedavno je bila na tehničnem oddelku banske uprave v Ljubljani druga licitacija za zgradbo železobetonskega mostu čez Mestinjščico in za preureditev banovinske ceste v bližini novega mostu v Sodni vasi pri Podčetrtku. Gradbena dela za most in cesto so bila preračunana na 593.091 din. Najugodnejši ponudnik je bilo gradbeno podjetje Karel Jezernik, ki je prevzel delo za 592.838 din. Ban je licitacijo potrdil.

* V spomin zaslužni učiteljici. Od sokolskega društva v Selnici ob Dravi smo prejeli naslednje pismo: Franja Konečnikova, učiteljica v pokoju, je umrla. Jesen nudi že zreli sad, kmalu bo čas zimsko smrtnega spanja. Priroda bo počivala. V tej dobi je angel pravice popeljal tvojo dušo v večno življenje. Ti neumorno delavna si našla tvoj počitek. Kmečka gruda je bila tvoja zibelka, zaveden rod je odločil tebe, da posvetiš vse svoje življenje našemu narodu. Na dolgi življenjski poti si ostala zavedna naša rojakinja. Beseda in delo sta bili posvečeni naši raji, pomagala si graditi v obmejni kobanski Sel-

nici jez, ki naj zadrži valove tujega morja. Tam pri St. Janžu na Vinski gori si leta 1898. nastopila službo, nakar si prišla 1902 v obmejno Selnico ob Dravi. Zvesto si delala do upokojitve 1936. Ne samo v šoli, povsod, kjer je bilo treba odločno poprijeti, si bila vedno na razpolago. Vselej je bilo tvoje delo uspešno v sklopu verige narodnega življenja. Malo in nevidno delo, ki ne žanje slave, a je tem trdnjše v zgradbi našega narodnega doma. Svoj pokoj si preživela v sredi naše Selnice, le umret si odšla v svoj rod naše Selnice, le umreti si odšla v svoj ro- Pohorsko Kopo sničaš zdaj smrtni sen. A mogočna gora, ki gleda tebe in ljubo Selnico, ti bo šepetala, da rod na meji krepko nadaljuje tvoje delo. Slava spominu Franje Konečnikove!

* Smrt uglednega dolenjskega gostilničarja. V St. Lovrencu ob Temenici je umrl daleč naokrog znani gostilničar in posestnik gosp. Karel Slajpah. Njegova gostilna je tik župne cerkve in poznajo jo vsi, ki so kdaj prišli v ta prijazni dolenjski kraj ob železnici med Radohovo vasjo in Veliko Loko. Mnogi izletniki, ki hodijo na Čatež in Primskovo, se radi ustavljajo v St. Lovrencu. Pokojni je dolga leta vodil gostilno in gospodaril na svojem posestvu. Bil je dobrodušen, šegav, plemenit mož. Bil je dvakrat poročen in je zapustil mnogo otrok, ki so pa povečini že odrasli in preskrbljeni.

* Smrt blage matere. V Podvincih pri Ptujju je v visoki starosti 79 let umrla na rojstni domačiji gospa Ljudmila Rusova, mati državnega tožilca g. dr. Rusa iz Celja. Bila je neumorno delavna kmečka gospodinja, blaga, skrbna žena in mati svoji družini. Čeprav od težkih naporov že izčrpana, si ni dala miru in je do zadnjega pomagala gospodariti hčeri Liziki, kateri so starši izročili posestvo. Pred nekaj dnevi jo je zadel možganska kap in od tedaj se ni več zavedla. Mir njeni plemeniti duši, njenim svojcem pa naše iskreno sožalje!

* Besarabski Nemci skozi Maribor. V noči od nedelje na ponedeljek je šel skozi Maribor v Nemčijo prvi vlak besarabskih Nemcev. V vlaku se je peljalo v nemških vagonih 544 oseb, samih žensk, otrok in starčkov, dočim mladih mož in mladeničev ni bilo med njimi. Od Zagreba do Maribora so spremljali vlak naši orožniki in financarji, tako da je v Mariboru vlak stal samo toliko časa, da je izstopilo naše spremstvo, potem pa je nadaljeval vožnjo proti meji. Pri vlaku sta bila tudi dva tovorna vagona za prtljago. Od sedaj bodo

šli podobni transporti skozi Maribor v Nemčijo vsako noč. Enako potujejo noč za nočjo tudi čez Jesenice. Iz Besarabije se bo tako preselilo v Nemčijo na tisoče Nemcev.

* Pridige proti nepismenosti. Na rošnja Seljačke sloge, znane prosvetne organizacije HSS, je sarajevski nadškof dr. Sarič izdal na vse župne urade okrožnico, v kateri jim priporoča, naj z vsemi močmi podpro akcijo za pobijanje nepismenosti. Skof je ob tej priliki odredil, naj bodo v nedeljo, 13. oktobra, po vseh cerkvah pridige, ki naj pokažejo škodljive posledice nepismenosti ter prido vernike, da se to zimo nauče pisati in brati, če tega še ne znajo. To je vsekakor bolj koristno kakor na primer grmenje zoper »Domovino«.

* Nova podeželska šola za vajence v Stični. Banska uprava je letos dovolila v Stični otvoritev občasne strokovnega tečaja, namesto strokovne nadaljevalne šole, za katero so zaprosili. Pouk se mora pričeti najkasneje 1. novembra. Če se v tekočem šolskem letu uredijo vprašanja glede ustanovitve strokovne nadaljevalne šole, bodo to odprli s prihodnjim šolskim letom. V tem primeru bodo absolventi tečaja lahko vstopili v II. razred. Šolski okoliš obsega poleg občine Stična še kraje Višnja gora, St. Vid, Sv. Rok, Petrušnja vas, Sv. Pavel in Gromlje. Občina St. Vid je na zadnji seji sklenila, da ne prispeva ničesar, kljub temu da so obrtniški zastopniki glasovali za šolo. Mesto Višnja gora pa tudi ne sme zaostati in je glasovala proti vsaki podpori za vajence nevollice.

* St. Danijel je dobil pogodbeno pošto. Na skrajnem kotičku Mežiške doline vodi od postajališča Holmca pot proti Strojni v zatišno gorsko vasico St. Danijel, ki nima prave prometne zveze z večjim središčem Prevaljami. Šentdanijelčani kupujejo in prodajajo, hodijo k zdravniku in na sodišče v dolino, poštna dostava pa je bila nezadostna. Zato se je že pred leti pričel pokret, da dobi St. Danijel pošto. Zdaj je bilo ustrezno vaščanom. V St. Danijelu je bila skromna svečanost, ko so odprli prepotrebno pošto, ki pa še nima brzojava in telefona. Zaradi državnih obmejnih interesov bo pač treba kmalu urediti vsaj te'efonsko zvezo.

* Zavarujte svoje domačije! Velik požar je uničil posestniku Zadravcu Jožetu v Slančivasi pri Sv. Miklavžu blizu Ormoža hlev in skedenj. Zgorelo je 14 voz sena in otave, 10 voz slame, mlatilnica in stroj za vejanje žita. Zdravec je zavaroval svoj hlev komaj

»To sem tudi hotel. Sicer pa nimam ničesar tajiti.«

Darcy je zdaj pričel pripovedovati vse od začetka do zadnjega sestanka z Berto v hiši gospe Cambryjeve. Nointel pa je pozorno poslušal. Ko je opisal prizor, kako je Berta Lesterelova hitro zapustila salon gospe Cambryjeve, je Nointel vzkliknil:

»Dragi moj, ti si kakor ustvarjen za predsednika porotnega sodišča. Zdaj mi pa še povej kaj več o preiskavi sami.«

Darcy je opisal svoj obisk v sodni palači, odkritje o japonskem bodalu in sestanek z gospo Cambryjevo ter zadnji pogovor s stricem.

Ko je končal, je pogledal Nointela, kakor pogleda odvetnik porotnike ob koncu svojega govora. Hotel je na njegovem obrazu prebrati učinek svojih besed.

Stotnik se je zamislil.

»Dragi moj Gaston,« mu je dejal čez nekaj časa, »priznati moram, da noben sodnik na svetu ne bi ustil gospodične Lesterelove na prostem. To je moje mnenje.«

»Tudi moje,« je iskreno priznal mladi mož.

»Toda to še ni dokaz niene krivde!«

»To je res. Toda vražje de' o bova imela, če bova hotela ovreči vse, kar se je proti njej nabralo.«

»Dvomiš v uspeh?«

»Nikakor ne. Svoj načrt imam že narejen. Toda zdaj ti ga ne bom razlagal in zapravljaj časa. Še noč morava zasukati rokave.«

»Kako?«

»Jedla bova v gostilni, potem pa pojdeva skunaj v opero.«

»Da bi šel v gledališče isti dan, ko so Berto zaprli?«

»Oprosti, toda za pečjo ne bova ničesar dosegla. V operi bova dobila vratarico lože, ki ve marsikaj. Potem pojdeva v klub, kjer bova dobila vsaj Lolifa. Povsod pojdeva, kjer bi se dalo kaj zvedeti. Samo na svojem obrazu ne kaži vsakomur, da žaluješ. Zlasti ne sme nihče zvedeti, da ljubiš Berto. V tem primeru ne bi ničesar zvedela. Zdaj pa pojdi in se obleci za gledališče!«

VIII.

Natanko ob pol osmih sta se prijatelja dobila pred opero. Nointel je prijel Gastona pod roko in mu rekel:

»Zdaj pa na delo, dragi moj! Priporočam ti, da bodi previden in pameten! Pariz je poln raznih Lolifov. Utegne se zgoditi, da boš moral poslušati stotino ljudi, ki se bodo pred tabo pogovarjali o tvoji nekdanji nesrečni prijateljici. Delaj se ravnodušnega in pusti jih, naj govore!«

»Dobro! Na vse pristanem. Kam pa pojdeva na večerjo?«

»V Zlato hišo!«

»Tja?«

»Da. Kuhinjo imajo imenitno. Upam, da bom dobil tam Simancasa in doktorja Galmierja.«

»Kaj bova pa z njima?«

»Preпусти to skrb meni! Jaz bom že znal obrniti pogovor v pravo smer.«

»Dobro... Saj res... ona dva sta bila snoči v loži, ki je bila poleg Julijine!«

»Res je. Priznal mi boš, da bo to dober začetek najine preiskave...«

»Seveda. Mislim, da sta lahko videla žensko, ki je prišla v Julijino ložo... Vprašala ju bova...«

»Vse to prepusti kar meni. Niti malo se ne vtikaj v pogovor. Dovolim ti samo to, da rečeš kakšno nežno besedo o Juliji, ko bo pogovor naneseš nanjo. O obdolženki pa ne smeš govoriti z večjo simpatijo kakor o kitaljskem cesarju.«

»Slepo se ti bom pokoril.«

»Tako je tudi prav. Glej, zdaj sva pa že tam. Najprej bom pogledal, kdo je v restavraciji. Malo me počakaj! O, sta že za svojo stalno mizo! To je dobro znamenje. V bližini je še ena miza prazna. Stopiva!«

Nointel je vse to zapazil skozi okno, ki je bilo slabo zagrnjeno.

Prijatelja sta malomarno stopila v razkošno dvorano, ki je imela svoje ime po pozlačenih stebrih. Na videz sta iskala primerno mizo in si potem kakor slučajno izbrala tisto, ki je bila poleg Simancasove in Galmierjeve.

»Gospod Nointel!« je vzkliknil Simancas.

»Vi tu? To me pa res veseli!«

»Srečen slučaj!« je vzkliknil še kanadski doktor. »In gospod Darcy! Imenitno! Upam, da bosta sedla k nama.«

»Prav rada,« je mirno odvrnil stotnik.

»Kakor vidim, sta šele začela.«

»Saj bi začela še enkrat, samo da bi lahko z vama večerjala.« je vzkliknil Simancas.

Nointel je sedel k generalu. Darcy pa na zdravnikovo levico. Gaston se je na vse pretege trudil, da bi kazal vesel obraz, pa se mu ni hotelo prav posrečiti. Neprestano je videl pred sabo nesrečno Berto.

»Kakšna sreča vaju je pa nočjo dovedla sem?« je vprašal Simancas. »Midva sva tu stalna gosta, pa vaju skoraj nikoli ne vidiva!«

pred tednom za 23.000 dinarjev, ni pa imel še zavarovalne police, zaradi česar se je bati, da ne bo sploh nič dobil, dasi je njegova škoda večja ko 50.000 dinarjev. Sodijo, da je ogenj nastal zaradi nepazljivosti poslov, ker priče trde, da je ogenj nastal v sredi hleva. Miklavški gasilci so ogenj omejili, sicer bi bila nesreča še hujša.

* **Parnik »Boka« se je potopil na odprtem morju.** Ravnateljstvo paroplovne družbe v Kotorju je prejelo brzoplovno poročilo iz Londona, da je bil tovorni parnik »Boka« potopljen in da sta med drugimi izgubila življenje kapitan parnika Albert Malik iz Kotorja ter član posadke Albert Vršič iz Novega grada. Poročilo je poslala parobrodna družba »Panamian Association«, kateri je Zetska plovilnica prodala parnik »Boko«. Potopljeni parnik je imel 9500 ton. Podrobnosti o nesreči niso znane. Domnevajo, da je bil parnik torpediran na širokem Atlantiku, ko je pred 10 dnevi odplul v Cardiffa v Ameriko. Pokojni kapitan Malik je zapustil soprogo in sina. Kakor kaže to poročilo, plovejo naši parniki še vedno po širnih morjih. Iz Grčije poročajo, da je naš parnik »Lovčen« odplul z večjim številom potnikov in precej tovora iz Pireja v New York. O potovanju »Lovčena« so bile obveščene angleške in italijanske pomorske oblasti.

* **Huda nesreča na progi Zagreb — Ljubljana.** Na progi med Zagrebom in Zidanim mostom blizu postaje Bobove se je v soboto popoldne zgodila huda nesreča, ki k sreči ni zahtevala človeških žrtev, pač pa je gmotna škoda milijonska. Tovorni vlak proti Ljubljani je imel s seboj tudi 30 vagonov nafte iz Rumunije za Nemčijo. Najbrž je pri enem izmed vagonov počila os, nakar se je voz prevrnil, za njim pa je padlo s tira še 8 drugih vagonov. Nafta se je razlila. Če je v vsakem vagonu bilo kakih 13.000 kil nafte, si lahko izračunamo, kakšna škoda se je zgodila. Zaradi te nesreče je bil pretrgan tudi promet osebnih in brzih vlakov, ki so nekaj časa morali voziti iz Zagreba skozi Karlovec v Ljubljano. V nedeljo je bil promet že spet urejen.

* **Bukev ga je ubila.** Na pobočju Plešivca ali Uršlje gore so ogromni bukovi gozdovi, last gozdne uprave guštanjkega grofa Thurna. Letos zaradi ugodne cene trdih drv padajo debela starih dreves. Prejšnja leta se delo ni izplačalo zaradi ogromnih stroškov in zaradi splavila v dolino, letos pa vse prav pride. Stroški so prejšnja leta iznašali več, kakor je bila prodajna cena dobrim drvom. Toda letos kar primanjkuje izvežbanih delav-

cev, ker so pač take razmere. Za podiranje bukev na pobočju Plešivca sta bila sprejeta na delo dva brata iz Velenja, ki sta tod okrog iskala zaslužka. Komaj pa sta se vživela v delo, se je pripetila usodna nesreča, ki je terjala življenje enega izmed obeh bratov. Podirajoča se bukev ga je pokopala pod seboj in ga ubila. Ponesrečenca so prepeljali v dolino in ga položili na mrtvaški oder. Slednjič je bil pokojnik prepeljan na dom in pokopan na velenjskem pokopališču. Žrtvi dela naj bo ohranjen blag spomin!

* **114 potomcev je zapustil.** Te dni je bil v Gorjancih pri Varaždinu pokopan 98 let stari kmet Stanko Puterek, ki je zapustil 114 potomcev. Njegovih šest sinov in štiri hčere so še vsi zdravi in krepki, Poleg teh je imel Stanko 48 vnukov, izmed katerih jih 37 še živi, ter 56 pravnukov, izmed katerih pa jih je že 17 umrlo.

* **Smrt zaradi zastrupljenja.** 35letna posestniška hči Marija Kamlerjeva iz Krčevine pri Vurbergu je pred dnevi stopila na rjav žebelj. Rani na nogi pa ni posvetila pozornosti in je poiskala zdravnika šele, ko ji je začela noga močno otekati. Kamlerjevo so odpravili v bolnišnico, kjer so si zdravniki prizadevali, da bi ji rešili življenje. Vse prizadevanje pa je bilo zaman in je Kamlerjeva po groznih bolečinah umrla.

* **Četvorčki in mladosten ded.** V vasi Bukelju v Sandžaku, nedaleč od Rožaja, je rodila zdrave četvorčke 22letna Emina Osmanovićeva. Četvorčki so velika redkost v statistiki porodov po vsem svetu. Že nekaj let je tega, kar so jih imeli v ljubljanski porodnišnici. Mlada mati Emina je dala življenje dvema sinčkoma in dvema hčerkama. Pred letom dni je rodila dvojčke, tako da ima po treh letih poroke naenkrat šest otrok. V ondotnem okraju je prvi primer, da je mlada mati rodila četvorčke. Iz Bosanske Dubice pa poročajo o naslednjem zanimivem dogodku: Nenavadno veselo presenečenje je doživel Gajo Delić, kmetovalec v vasi Čelebinjih. Star je šele 35 let, pa je že dobil vnuka. Rodil se je leta 1906. in se je poročil komaj 16 let star. Čez leto dni je dobil otroka. Njegov prvorojenec Milorad se je takisto oženil s 16. letom in je nedavno postal srečen oče. Gajo Delić ima še enega sina, ki študira. Mladi dedek je bister kmetovalec. S sinom sta si tako podobna, kakor da sta si brata.

* **Šest jurjev v zemlji.** Konec julija je krškim orožnikom uspelo prijeti drzno tatinsko družbo pod vodstvom bratov Jožeta in Antona Omerze, ki so izvršili v teku enega leta

preko 40 vlovov ter je znašala vrednost ukradenih predmetov preko 120.000 d.n. Orožnikom je tedaj uspelo dobiti za cel voz ukradenega blaga, ki je po večini že vrnjeno lastnikom. Vendar je manjkalo še precejšnje število ukradenih predmetov, katere so vrli orožniki dalje iskali. Tako so prišli na sled, da imata zakonca Anton D. in Marija iz Leskovca nekaj teh stvari. Imenovana dva sta priznala, da sta ukradene predmete res kupila od bratov Omerza, da pa nista vedela, da so ukradeni. Tudi so zvedeli, da ima sestra Omerzov precejšnjo vsoto denarja, ki pa ga je nekam skrila. Orožniki so jo res zaslišali in priznala je, da je imela 6 tisočakov, ki jih je sežgala v štedilniku, ker se je bala orožnikov. Orožniki so nadaljevali s poizvedovanjem, dokler Omerzova ni priznala, da je zakopala denar, ki izvira iz izkupička ukradenih predmetov, v navadni konzervni škatli na njivi. Patrola je odšla na njivo, kjer je Omerzova izkopala škatlico s tisočaki. Omerzova je bila takoj aretirana in predana v zapore sodišča. Tako je zadnji član te drzno tatinske družbe, ki je preko enega leta strahovala s svojimi drznimi tatvinami vse Dolnje Posavje, pod ključem.

* **Hrvatje dobe svojega prvega svetnika.** Zagrebški nadškof dr. Stepinac bo v kratkem započel takozvani apostolski proces o blaženem Nikoli Taviliću, za katerega so hrvatski romarji v Rimu nedavno zaprosili, naj bi bil proglašen za svetnika. Kakor poročajo, bodo do konca tega leta zbrani vsi podatki, ki pričajo o svetniškem življenju blaženega Nikole, tako da se bo že na začetku prihodnjega leta lahko začel proces za kanonizacijo. V Zagrebu so prepričani, da bo prvi hrvatski svetnik proglašen še v teku svetega leta, ki se je začelo ob 1.300letnici pokristjanjenja Hrvatov.

* **Pogrešan slaboumež.** Od doma v Selu pri Ihanu je neznan kam izginil že 9. septembra 28letni delavec France Lukovšek. Fant, ki je slaboume, je že poprej večkrat odšel zdoma, a se je navadno kmalu vrnil. To pot ga ni iblo več na spregled. Ker je bil fant zadnji čas izredno potr, se domači boje, da si je končal življenje.

* **Čudež na grobu.** Muslimanski rodbini Babičevi v Travniku se je rodil sinček Enver, slep na obe oči. Slepota se je zadnji čas pridružila še novo zlo — oči so dečka začele nezasišano boleti. Starši so malega Enverja vodili od zdravnika do zdravnika, a vse je bilo zaman. Tedaj so čuli o grobu znamenitega Petra Barbarića, o katerem govore, da je na-

»Jaz navadno jem kar doma,« je odvrnil stotnik. »Moj prijatelj Darcy pa nocoj ni prav razpoložen. Da bi ga malo razvedril, sem ga dovedel sem, kjer je zmerom dobra kuhinja in še boljše družba.«

»Razumem vse to,« je sočutno odvrnil Simancas. »Vest o smrti gospodične Orcivalove vas je hudo zadela.«

»Strašno!« je potrdil Gaston.

»Galmier in jaz sva bila v loži poleg nje,« je povedal Simancas. »Toda kdo naj bi jo bil spoznal pod krinko! Rekli so nama, da se je zločin zgodil po najinem... Škoda, če bi bila ostala tam dalje časa, bi bila morda zločin s svojo navzočnostjo preprečila...«

»To se pravi, da bi bila zadržala morilsko roko ženske, ki je prišla v Julijino ložo po najinem odhodu,« je dodal doktor Galmier. »Sreča je v tem, da so jo ujeli. Pravijo, da gospodična Orcivalova ni zapustila oporoke. Svojih sorodnikov nima, ker je nezakonska. Njeno imetje bo dobila država. Vse pojde na dražbo. Poskusil bom kupiti kakšen spomin nanjo. Zelo lepe reči je imela v svoji palači, zlasti slike.«

»Ali ste bili kdaj v njenem salonu?« je mimogrede vprašal Gaston.

»Na dan po Goliminovem samomoru. Poklicala me je, da bi ji dal zdravilo za živce. Ozdravil bi jo bil, če je ne bi bili umorili.«

Darcy se je zamislil: »Čudno, da je Julija poklicala prav njega. Saj sem ji povedal, da se na zdravljenje prav nič ne razume.«

»Moj bog,« je zavzdihnil Simancas, »če ni morda Goliminov samomor kaj v zvezi s tem umorom.«

»Gospodična Orcivalova je morda poznala

Goliminove skrivnosti in umorila jo je znati ženska, ki je bila Goliminova ljubica. Kaj pravite na to, general?« je vprašal Nointel in pogledal Simancasu v oči.

»Dvomim,« je odvrnil Simancas, »da bi Golimin zaupal svoje skrivnosti ženski Julijinega kova.«

»Saj jo je oboževal!« mu je segel stotnik v besedo.

»Ne vem. Gospodične nisem tako dobro poznal, dober znanec pa mi je bil nekoč grof Golimin. Ko je umrl, ni zapustil ničesar razen svoje obleke. Tudi ta obleka je že zaplenjena, ker se je oglasil cel kup upnikov.«

»Na dražbo pojde vse,« je dodal Galmier.

»Ali ste vi, doktor, poznali Golimina?« ga je vprašal Nointel.

»Bolj malo. Nekoč sem mu zdravil rano, ki jo je dobil v dvoboju. Prijatelja pa nisva bila nikoli.«

»Pa ste ga vendar priporočili našemu klubu.«

»Da ustrezem gospodu generalu.«

»Da,« je pritrdil Simancas, »Golimin je bil moj sodelavec pri revoluciji v Peruju.«

»Kako je ravnal z ženskami?«

»Mislim, da je bil zelo širokih rokavov,« je odvrnil Simancas. »Drugega pa o njem v tem pogledu ne vem.«

»Tudi pri markizi Barancos so ga videli.«

»Ko je hodil on k njej, ga še nisem poznal.«

»Res je,« je dejal Darcy, »da vas še nisem videl v njeni hiši.«

»Nisem iskal bližine te hiše. Dovolj vzrokov sem imel. Markiz Barancos me je dal pregnati z otoka Kube, kjer je imel dosti besede, po tisti revoluciji v Peruju. Takrat

smo se namreč vsi prevratniki zatekli na Kubo in smo upali, da bomo tam našli zavetje tako dolgo, dokler se prvi poplah ne poleže. Ko sem zvedel, da je lepa vdova to že pozabila, sem sklenil, da se ji predstavim in danes me je sprejela...«

»Danes?« se je začudil stotnik. »Saj je vendar nedelja!«

»Sprejela me je zelo prijazno in me povabila na veliko zabavo, ki jo bo priredila prav v kratkem.«

»Čestitam vam, general. Dom gospe Barancosove se prišteva med najiminentnejše v Parizu,« je pripomnil Nointel. »Torej ste danes videli markizo? Ali sta kaj govorila o Goliminu?«

General se je nekoliko zmedel, pa se je takoj zbral:

»Kaj pa vendar mislite! Njegovega imena niti omenil nisem. In čemu naj bi ga bil omenil?«

»Njegovo ime je nedvomno zvezano z umorom v operi, Golimin pa je spadal med Julijine ljubčke in markiza mora to dobro vedeti.«

»Nisva se o tem pogovarjala,« je zajecjal Simancas.

»Toda kot сосед v loži bi ji bili lahko vi dali najboljše podatke.«

»Verjemite mi, da se tega pogovora niti dotaknila nisva. Ona ima rada samo vesele pomenke.«

»Ali se ona ne misli spet možit?«

»Sodim, da se tej misli še ni odrekla.«

»Če bi bil jaz namestu vas, bi jo vzel.«

»Šalite se, gospod. Danes sem že veteran.«

»Vojak, dragi general, nikoli ne ostari.«

(Dalje.)

pravil že mnogo čudežev. Čeprav muslimanske vere — v Bosni je pač mnogo več verske tolerance kakor pri nas — so Babičevi nazadnje pomali na Barbaričev grob, vzeli z nje malo prsti, jo pomešali z vodo in Enverju namazali slepe oči. Petnajst dni pozneje je fant na veliko začudenje vse okolice spregledal.

* **Otroci, ki zaradi stradanja podnevi nič ne vidijo.** V Sarajevo je s svojimi otroki prišel delavec Halil Ahmet iz Prizrena, da bi dobil dela in zaslužka. Njegova dva otroka, šest let stara Razija in štiriletna Semida, imata to lastnost, da podnevi nič ne vidita, ponoči pa vsako stvar dobro razločita. V temi sta deklici lahko našli šivanko na tleh. Zdravniki so ju preiskovali in ugotovili, kakor poročajo listi, da imata otroka čudno želodčno bolezen, ki jo povzroča pomanjkanje nekaterih hraniv. Od rojstva sta otroka trpela največje pomanjkanje ter vse svoje življenje nista drugega jedla kakor črn kruh in pa sol. Zdaj njuna želodčka ne prenašata nobene druge jedi več. Kadarkoli jima kdo kaj boljšega da, ju začne želodec hudo boleti. Ker siromašni delavec Halil Ahmet tudi v Sarajevo ni dobil dela, je moral z otrokoma dalje po svetu.

* **Smrtna nesreča v jeseniški tovarni.** Dne 23. septembra okoli petih popoldne se je v kotlarni jeseniške tovarne smrtno ponesrečil Repinc Janez, 37 let stari delavec, doma iz Bohinjske Bistrice. Siromak je bil oženjen ter je zapustil vdovo in dva mladoletna otroka. Stanoval je v Polju. Ko so ga odpeljali v bolnišnico, je med potjo izdihnil. Položili so ga v mrtvašnico tovarniške bolnišnice, kjer je zdravnik ugotovil, da je Repinc umrl zaradi poškodbe, ker ga je hlod z vso silo udaril v prsni koš. Truplo rajnega delavca so prepeljali v rojsni kraj.

* **Prva ženska kaznovana kot špekulantka.** Pred okrajnim sodiščem v Subotici se je morala zagovarjati zaradi navijanja cen in špekulacije trgovka Helena Nemeny, lastnica trgovine z mešanim blagom. Čeprav je imela 50 kg jedilnega olja, ga ni hotela prodajati odjemalcem, češ da ga hrani za svoje namočence, za svojo družino in za stalne odjemalce. Izgovarjala se je tudi s tem, češ da ima njen sin bolan želodec ter da sme jesti samo z oljem pripravljene jedi. Sodišče pa ji vseh teh navedb ni verjelo in jo je obsodilo na dva meseca zapore in na 50.000 din globe, ki se spremeni, če ne bo plačana, v šest mesecev zapore. Ko je Helena slišala sodbo, je omedlela. Potem pa jo je še

policija obsodila na daljše prisilno bivanje v Debru v Južni Srbiji.

* **Nezakonskih otrok svojega moža bi se bila rada znebila** Irma Polakova, soproga trgovskega potnika iz Horgoša. 14 let je bila srečna v zakonu, a lani v marcu je naenkrat zvedela, da ima njen mož dva nezakonska otroka v Stari Kanjiži. Novico je zvedela iz odvetnikovega pisma, ki je pozval njenega moža, naj uredi plačevanje alimentov. Prepadena se je Irma podala v Staro Kanižo k materi nezakonskih otrok; našla je dva fantička, ki sta se mesec dni prej rodila kot dvojčka. Irma je nagovarjala nezakonsko mater, naj zastrupi svoja otročiča, češ da itak ne bo prejela alimentov. Priporočila ji je, naj jima kuha sirov mak. Nezakonska mati pa je ne ljubo svetovalko ovadila in sodišče v Subotici je obsodilo Irmo na pet mesecev strogega zapore.

* **Zoper nepismenost na Hrvatskem.** V hrvatskih pokrajinah uspešno deluje gibanje zoper nepismenost. Zadnje čase so se pridružili še nekateri tovarnarji in podjetniki, ki so razglasili, da bodo poslej pri sprejemanju v delo dajali prednost takim delavcem, ki znajo pisati in brati. Kakor poročajo hrvatski listi, je v Hercegovini monopolna uprava dala javno razglasiti, da bo poslej v odkupovalne udare in tobačne tovarne sprejemala le pismene delavce. To so ljudje slišali, zato so se na vso silo začeli učiti pisati in brati. Zdaj se je pismenost med tobačnimi delavci v Hercegovini že tako razširila, da med njimi ni niti 10 odstotkov nepismenih delavcev več.

* **Dve žrtvi prometne nesreče.** V Gradcu je umrl mesni industrijec Anton Tavčar iz Maribora, star 57 let. Z avtomobilom se je ponesrečil 9. septembra pri Virovitici nakar so ga prepeljali na kliniko v Gradec. Žal je bila vsaka pomoč zaman. Pokojnik je bil odličen strokovnjak v mesni stroki, več let predsednik združenja mesarjev v Mariboru in njegov častni član. Bil je podjeten industrijec, ki si je v Bohovi pri Hočah zgradil lepo tovarno mesnih izdelkov in konzerv. Pokopali so ga prejšnji četrtek na Pobrežju. — V Celju pa so pokopali 62letnega vrtnarja in posestnika Andreja Medveda iz Nove vasi pri Celju, ki je prav tako postal žrtev nesreče na cesti. Pri srečanju s tovornim avtom je Medved zadel ob telege in se mu je pretrgalo črevo. Po hudem trpljenju je izdihnil.

* **Požigalec strahuje spodnjo Savinjsko dolino.** V dolnji Savinjski dolini je bilo že pet požarov in to pri Ježovniku v Arji vasi, pri

Repinšku v Levcu, potem v Zalogu pri Petrovčah, v Kasazah in pri Razboršku v Arji vasi. Pogoreli so večidel kozolci in je škoda narasla v precejšnje tisočake. Prebivalstvo je bilo zadnje čase močno razburjeno, orožniki pa so vneta na delu, da razkrinkajo brezumnega požigalca.

* **Z gobami so se zastupili v Mariboru** 28-letni kovač državnih železnic Stanko Arzenšek, 36-letni kovač državnih železnic Matija Bezih in njegova žena Elizabeta v Kolarjevi ulici 8. Odpremili so jih v splošno bolnišnico, kjer so jim zdravniki izprali želodce in jim tako rešili življenje. Primeri zastrupitev z gobami ponovno kažejo, da je pri uživanju gob skrajna previdnost na mestu. Ali ste v zadnji številki »Domovine« pozorno prebrali poučni članek o gobah?

* **Čudna lisičja prigodba.** Da lisice kradejo kokoši, posebno takrat, ko imajo mlade, je znana reč. Ali da je lisica prinesla kakemu gospodarju kokoš kar domov na dvorišče, o tem se lahko le malokdo pohvali. Zgodilo pa se je to v Kamni gorici, kjer lisice precej na debelo vršijo svoj tatinski posel, čeprav so tam doma nekateri glasoviti lovci. Pred nekaj dnevi, natanko opoldne, ko so imeli posli kratek opoldanski počitek, je opazil hlapec manjšo lisico, kako je nesla po dvorišču belo kokoško. Ker je bila putka precej obilna, jo je lisica držala za glavo, trup pa je imela položen na ramenih. Nesla jo je prav tako, kakor če človek tovori na ramenih težko vrečo. Ko je prišla zvitorepka na dvorišče, je hlapec zakričal, rjavka se je prestrašila, spustila kakoš in zbežala proti gozdu. Domači so bili trdno prepričani, da je našla svoj plen pri kozolcu, kjer so se kokoši mastile z ovsom in je hotela s plenom čez dvorišče in čez potok pobegniti v gozd. Gospodinja je kokoš žalostno ogledovala. Bila je radovedna, ali ima v sebi kaj jajc. Nekoliko se je potolažila, ko je videla, da je kokoš za letos že izvršila svojo dolžnost. Medtem je gospodar že sklical in prešteval ostali kokošji rod. Dvakrat, trikrat je štel in vedno naštel dve stari rjavi, sedem starih belih, pet mladih belih in petelina — prav toliko, kolikor jih je bilo zjutraj, ko so jih hranili. Začuden so se vpraševali, od kod mrtva, še topla kokoš. Ker tudi od sosedov nihče ni pogrešil lepe bele kokoške, jo je pač lisička gotovo prinesla odkod iz okolice in priskrbela omenjeni družini dobro nedeljsko pečenko.

* **Dva vlomilca sta pobegnila iz mariborske jetnišnice.** Nedavno jutro sta pobegnila iz mariborske jetnišnice dva nevarna vlomilca,

EMILIO SALGARI IZGNANCI

Po dolgih, v nemiru prebitih urah so zaslišali hojo po stopnicah. Počasni, umerjeni moški koraki so se bližali vratom.

»Hetman prihaja!« je rekla Marija tiho. »Zdaj bodo izvedeli, kakšna usoda nam je namenjena!«

Sedla je k peči in z mračnimi očmi čakala vstopa oficirja.

Hetman je bil brčkone že davno prekorail štirideset let, vendar pa je napravil vtisk znatno mlajšega moža. Videlo se mu je takoj, da ni bil kozaški tip. Krepko telo, plava, nekoliko kodrasta brada, modre, otožno gledajoče oči in visoko čelo so pričali o nordijski krvi.

Nekaj trenutkov je stal na pragu in nemo opazoval mlado damo, ki je bila zdaj vstala.

»Le sedite!« je rekel vljudno, vendar hladno.

Marija je spet sedla.

»Gospod hetman, pričakujem, da mi boste obrazložili, zakaj so me kozaki zasledovali in prijeli! Zagotavljam vam, da se nisem nikdar pregrešila proti postavam! Čudim se samo, da tu s tujkami tako slabo ravnajo!«

Ko je umolknila, ji je rekel z nekoliko zasmehljivim glasom: »Kar nadaljujte milostljliva!«

»Povedala sem vam vse!«

»Samo nekaj ste mi zamolčali! Da ste Francozinja Marija Vaupreuxjeva, ki potu-

je v imenu Geografične družbe iz Pariza k Tonguzom.«

»Kdo vam je to povedal?« je vprašala Marija vsa bleda.

»Kozaki iz etape seveda,« je menil oficir smehljaje se.

»Ah, vi torej veste...«

»Vse vem, lepo dete!«

»Ali ste tudi vi zapovedali kozakom, da so nas zasledovali?«

»Da, takoj zatem, ko sem ubogega narednika vodnika rešil pred volkovi, ki bi ga bili požrli.«

»A kaj nameravate zdaj storiti z nami?« ga je vprašala.

Hetman jo je gledal nekaj časa kakor bi bil ugibal, komu je neki podoben njen ponosni obraz.

Nato je stopil k ujetnici, položil roko na njeno ramo in rekel: »Nikar več ne igrajte komedije! Vi niste ne Francozinja, ne Rusinja! Vaš način izgovorjave besed vas je izdal. Vi ste moja rojakinja, Poljakinja!«

Marija ga je presenečena pogledala.

»Vi ste Poljak?« je vzkliknila z bleščečimi se očmi. »Rojaka ne maram več slepiti.«

»Ali mi boste vse priznali?«

»Da, toda prej mi povejte, ali vaše srce še bije za vašo staro domovino!«

»Da, za staro Poljsko!« je zagotovil hetman globoko ganjen. »Prisegam pri svoji vojaški časti in pri Sveti devici varšavski!«

»Hvala vam!« je rekla Marija oddahnila si. »Ne razumem pa, kako vi tukaj...«

Hetman jo je prekinil: »Vem, vem, ne razumete, kako kot poljski rodoljub pridem do tega, da vodim kaznjenjske kolone. To je moja skrivnost, ki vam je ne morem izdati.«

»Zdaj pa me izprašajte, hetman. Odgovorila vam bom vse po pravici.«

»Najprej mi povejte, kaj je smoter vašega potovanja.«

»Irkutsk, kakor sem vam že povedala.«

»A namen vašega potovanja? Človek pozimi ne potuje skozi Sibirijo, če nima nujnega vzroka! Ali gre za kakšnega izgnanca?«

»Kako ste prišli na to misel?«

»Ker nimate potnega lista in ker ste potovali po tako odročnih krajih. Če je vaš namen, pomagati kakšnemu izgnancu, morda rojaku, do bega, občudujem vaš pogum!«

»No, da,« je rekla po kratkem oklevanju, »osvoboditi hočem nekega jetnika iz rudnikov v Verholensku.«

»Najbrž zaročenca.«

»Ne, brata!« Pri teh besedah so ji stopile solze v oči.

»Ali je politični zločinec? Nihilist?«

»Bil je kot nihilist obsojen, vendar ni nihilist! Od je hraber vojščak!«

»Kako dolgo je že v rudnikih?«

»Šele nekaj mesecev.«

»Morda ga poznam. Kako se piše?«

»Polkovnik Sergej Vasiljev.«

»Torej on,« je vzkliknil hetman. »On mi je pri Plevni rešil življenje!«

»Potem mi boste vi pomagali, osvoboditi ga,« je z veselim glasom rekla in ga proseče prišla za roke.

»Tiho, tiho, stene imajo ušesa.«

in sicer 34 letni Ludvik Kolman, doma iz Lesca in 32-letni Franc Zupanc, doma iz Zaloge pri Kamniku. Kolman ima na levem licu brazgotino, Zupanc pa levo tetovirano s trompeto, puško in tehtnico, desnico pa z žensko glavo. Oba sta prevejana tatova in vlomilca. Zupanc je bil lani aprila obsojen na 3 leta roblje, Kolman pa je zagrešil razbojništvo, ko je predlanskim s tovarišem oropal tudi profesorja dr. Knifca pod Sv. Katarino. Orožniki ju povsod iščejo.

* Velike tatvine po deželi. Nedavno noč so neznani vlomilci vlomili v Škofji Loki v stanovanje nekega uradnika na Poljanski cesti. V denarju so odnesli 33.000 din, poleg tega pa še dve hranilni knjižici z vlogami. Prav tako niso zanemarili živil, ki so jih našli v shrambi. Odnegli so vrečo bele moke in pločevinasto posodo s 30 kg masti. Vse skupaj so najbrž zavili v več platnenih rjuh, ki so si jih tudi tam izposodili. — V Brežicah pa je bilo vlomljeno v stanovanje dr. Janka Drnovška. Tatovi so odnesli štiri nove moške obleke, vredne 8000 din, dalje srebrno dozo za cigarete in poročni prstan, kakor tudi štiri pare usnatih rokavic in nekaj drugih malenkosti. Celotna škoda presega 10.000 dinarjev. — Veliko smolo je imel neki uradnik med vožnjo od Sevnice čez Trebnje v Črnomelj in nazaj v Ljubljano. Nekje na tej poti mu je žepar izmaknil usnjato listnico z 8.000 din.

* Kravo so ukradli zaradi kože neznani tatovi kmetu Fagajenu v vasi Kamašnici v občini Sv. Peter, Orehovac blizu Križevcev na Hrvaškem. Krava je bila vredna najmanj 3 tisoč din. Tatovi so kravo odgnali v gozd, kjer so jo pobili, dejali iz kože, kožo odnesli, meso pa pustili. Najbrž krave niso mogli zaradi živinskega potnega lista goniti s seboj, pa tudi mesa bi ne bili mogli predati brez suma. Zato so vzeli le kožo. Kmetu je ostalo le meso, ki ga je razprodal po nizki ceni.

* Delavec je ustrelil ciganko. Iz Kočevja poročajo: Kočevski cigani so postali letos močno pogumni. Pred nedavnim je prišlo do hudega spopada pri Koblerjih med kmeti in cigani, tako da so morali orožniki posredovati. V ponedeljek se je pripetil usodepolen spopad v Šahnu. V bližini hišice, kjer stanuje delavec Colnar, je nastal prepir med njim in cigani. Colnar je ravno kosil, a bil je mnenja, da je kosa preslabo orožje. V razburjenosti in jezi je stekel v hišo po revolver in trikrat ali morda celo štirikrat ustrelil. Žrtev enega strela je bila mlada, kakih petnajst let stara ciganka, ki je dobila strel v

hrbet. Hrup so slišali po vsem Mestnem logu in v Sokolskem domu. Kaj je imel Colnar s cigani, ni znano. Širijo se različne govorice. Mož je poročen, zaradi česar bo imel njegov nesrečni strel še usodnejše posledice. Ciganskega joka nad mlado žrtvijo ni bilo ne koma ne kraja. Po vsem Šahnu je odmevalo najprej od hrupa v prepiru, nato pa od žalovanja. Orožniki vodijo preiskavo.

* Mlada žrtev pijanih pretepačev. V Dragatušu je bil v soboto zvečer zaklan 20-letni fant Anton Vranesič. Storičci so bosanski progovni delavci. Siromak je bil takoj mrtev. Fant je postal žrtev čisto po nedolžnem. Kriv je bil plačilni dan. Bosanski progovni delavci so si ga po prejemu plače preveč privoščili in razgrajali v gostilni pri Stefaniču, nakar jih je gostilničar odpravil zgrda, ker ni šlo zlepa. Pa so šli v drugo gostilno k Mušiču, kjer je bilo nekaj domačinov. Ker so imeli pripravljene nože in grozili, jih je tudi ta gostilničar odpravil, pri čemer mu je zaklani hotel pomagati, pa je dobil takoj smrten vrez v žilo na vratu.

* Grozovit roparski umor v Moravčah. Na Studencu pri Dobu, v prijazni vasi ob banoviniski cesti Železnik-Moravče, je neznani morilec v soboto zvečer izvršil strašen zločin, kakršnega ne pomnijo niti najstarejši ljudje v okolici. Na zverinski način umorjeno so našli 48-letno posestnico Ivano Krušnikovo, ki je imela lepo, vzorno oskrbovano posestvo na Studencu št. 11. in je kot skrbna gospodarica uživala sloves daleč naokrog. Okrog četrta na 8. zvečer je šla hčerka soseda Šinkovca mimo Krušnikove domačije na studenec po vodo, ko je začela iz hiše obu klice na pomoč. Ustrašila se je in tekle domov, da skliče domače, ki so imeli pravkar nekaj posla na podu. Šinkovčevi so se takoj odpravili proti sosedu in so Krušnikovo klicali najprej pred hišo. Ko se ni odzvala, so pogledali v hlev, a ko je tudi tam ni bilo, so se vrnili k hiši. Ko so odprli na pol priprta vrata na zadnji strani in stopili v vežo, se jim je nutil strahovit prizor. Pri vratih na drugem koncu veže je mrtva ležala Ivana Krušnikova v mlači krvi, iz ran na glavi ji je curljala kri. O svojem odkritju so takoj obvestili sorodnike pokojnice na Imenjah pa orožnike v Lukovici in župnika v Št. Vidu. Za zločincem ni sledu. Kakor domnevajo, je po izvršenem grozodejstvu pobegnil v bližnji gozd. Kakor je dognala sodna komisija, je neznani razbojnik v resnici blazno mesaril nesrečno ženo. Z ravnik je našel na glavi s kuhinjskim nožem prizadetih 27 ran. 28 po životu. Dve izmed njih

v vratu in srcu sta bili smrtni. Orožniki si na vso moč prizadevajo, da rešijo uganko krvavega zločina.

* Žalostna pesem noža. Namesto da bi danes bila tudi naša mladina čim resnejša, ko je itak že zadosti gorja po svetu, se pa še pretepa in uprizarja divjaške poboje. Nedavno večer se je vračal proti domu 45letni dminar Karl Jeseničnik, ki je tega dne pomagal kositi pri posestniku Francu Sedovniku v Komisiji pri Mislinju. Na dvorišču pri Sedovniku ga je z nožem napadel Feliks Prizovnik, delavec v kamnolomu v Ribnici, in mu prizadejal težje rane na levici. Ponesrečenec je izgubil mnogo krvi, ker mu je napadalec prerezal žile. Za silo ga je obvezal domači zdravnik, da so ga v ponedeljek lahko prepeljali v slovenjgraško bolnišnico, kjer pa je njegovo stanje še vedno zelo resno. Isti napadalec je poškodoval z nožem še ponesrečenčevega sina Jožefa. — Med fanti iz Jablane in Kolka že od nekdaj ni prijateljstva, a da stara mrznja še ni zamrla, se je prejšnjo nedeljo pokazalo na cerkvenem žegnanju v Št. Lambertu. Ob stojnicah so bili fantje in dekleta in kupovali spominčke z zaljubljenimi stih. Potem si darila drug drugemu delijo v gostilni, zraven pa se mnogokrat raznetita nevoščljivost in jeza. Ko so se fantje vračali domov, so se na cesti spoprijeli in nazadnje je nekdo z nožem sunil Janeza Juvana v trebuh, da mu je prizadejal smrtno nevarno poškodbo. Ranjenca so takoj prepeljali v ljubljansko bolnišnico, orožniki pa so uvedli preiskavo.

* Žepar je odnesel na sejmišču 21.000 din. Pretekli ponedeljek je bil v Mariboru živinski sejem in se je dogodila tatvina izredno velikega obsega. Semenič Stanko, trgovec z živino iz Kamnice, je prišel nakupit večje število glav živine ter je v ta namen imel s seboj 21.000 din. Denar je nosil v listnicah, v zadnjem hladnem žepu. Naenkrat je listnico pogrešil in z njo seveda tudi denar. Imel je 13 bankovcev po 1000 din, 5 po 500 din, 55 pa po 100 din. Prav nič ne ve, ali je denar izgubil, ali pa mu je bil ukraden, najbolj verjetno pa je poslednje. Tatvina je bila izvršena tako spretno, da prizadeti niti najmanj ni čutil posega tuje roke. Žeparska nadloga po sejmih je vedno večja, zato opozarjamo: bodite previdni, kadarkoli imate s seboj kaj več denarja!

* Razbojniški napad na cerkev in župnišče. Pred okrožnim sodiščem v Bjelovaru se je pričela razprava proti razbojnikoma Dušanu Pavloviču in Ivanu Sivaču iz Gradine pri

Oficir je stopil k vratom in prisluhnil. Nato je naglo odprl vrata, da bi se prepričal, ali ni kdo prisluškoval pogovoru. Zatem je spet stopil k dekletu.

»Jaz sem hetman Vladimir Baunje, ki je spremljal vašega brata v Irkutsk. Doseči sem mogel zanj nekaj olajšav na pohodu skozi Sibirijo.«

»Povejte mi kaj o njem,« je prosila Marija. »Ali je bil zelo žalosten in potr? Kako je prenašal svojo usodo?«

Polkovnik je hraber, odločen mož, ki prenaša zapor z dostojanstvenim mirom. Sicer pa ni v Verholensku, temveč v Algazijski dolini.«

»Ali je to daleč od Irkutsk?«

»Samo nekaj ur peš. Za vaše namene bi bilo vendarle boljše, če se sploh izognete Irkutsku. Policija bi vas takoj vprašala po vaših papirjih in vas zanesljivo prišla, ker nimate potnega lista.«

»Ali se lahko peljemo naravnost do rudnikov? Rada bi brata čim prej videla.«

»Mi smo zdaj blizu Irkutsk. Kolono lahko izročim svojim podoficirjem in vas spremljam.«

Hetman je pozvonil. Vstopivšemu vojaku je ukazal, naj da napreči njegove sani in trojko mlade dame.

Nato se je spet obrnil k Mariji.

»Ali bo teh nekaj ur počitka zadoščalo vašim konjem? So to odlične živali, kakor sem videl.«

»Mislim. Njih sile ni treba čuvati.«

»Pač, pač, treba jih bo varovati, da ne poginejo, ker jih boste pozneje še nujno potrebovali za vožnjo proti Balkajskemu jezeru in dalje proti kitajski meji. Če se zdaj odpelje-

mo, lahko v Katuliku prenočimo in bomo jutrišnjem zjutraj pri rudnikih,« je rekla Marija, ki jo je bila nepričakovana nada v bratovo osvoboditev čisto prevzela.

»Zdaj pa naprej,« jo je silil hetman smehljaje se. »Polkovnik mora biti osvobojen, preden prispe kaznjenška kolona v Irkutsk, sicer sem izgubljen in vi tudi!«

Marija Fedorovna je stopila v vozilo. Prav tako njen stari zvesti sluga. Medtem ko je Fedorov kučiral trojko, je hetman Baunje sam vodil svoje sani, da ni imel nobene neprijetne priče s seboj.

Kmalu so konji spet dirjali po Vladimirki. Po malem se je že danilo. Mraz je bil hud. Mladenka in njeni spremljevalci pa so bili tako toplo zaviti, da jih ni preveč nadlegoval snežni sever, ki je pihal čez stepo.

Ob devetih zjutraj so malo počivali, ker so konji potrebovali nekaj miru. Dirjali so skoro vso noč. Opoldne so si znova privoščili nekaj ur odmora.

Ko je zahajalo solnce, so dospeli v Katulik, zadni kraj ob cesti, držeči v Irkutsk.

Tu so se potniki zadržali dvanajst ur v majhni vaški gostilni in so se ob osmih zjutraj odpeljali naprej. Upali so, da bodo do večera dosegli rudnike v Algazijski dolini.

Ob dveh so krenili z Vladimirke in se po ozki cesti zapeljali v Angarsko dolino. To pot je poznal samo hetman. Peljali so se skozi velike gozdove. Ko je nastopila noč, so ostali ob siromašni, na pol razpadli koči.

»Ali smo že na mestu?« je vznemirjena vprašala Marija hetmana.

Ta ji je prikimal.

»Rudnik je tam onstran gozda. Vi morate ostati tu, da vas nihče ne bo videl.«

Ko ji je pomagal iz vozila, jo je skrivaj vprašal:

»Ali čisto zaupate svojima služabnikoma?«

»Da! Dimitrij je star Poljak, ki je že petnajst let moj zaščitnik. Ljubi me ko svojo hčer in bi šel v ogenj zame.«

»A kako je z voznikom?«

»Je prav tako Poljak. Sledil je bil svojemu prejšnjemu gospodarju v izgnanstvo in se je po nesrečnikovi smrti vrnil v domovino. Tudi nanj se lahko zanesem.«

»Oba moža potrebujem,« je izjavil hetman. »Z njima pojdem k rudniku, a vi boste morali med tem časom varovati konje!«

»Vzemite me s seboj! Res ne poznam strahu!«

»O vašem pogumu sem se že zadosti prepričal,« je rekel smehljaje se. »Toda prosim vas, da to misel opustite. Res je nemogoče. Kot žensko bi vas takoj spoznali.«

»Naj bo, samo da bo moj brat spet prost.«

Ko so privezali konje na neko smrekovo deblo, so stopili v bajto. Bila je prava sibirski kočica z nizkim ilovnatim stropom brez pohištva. Sredi kočice pa je stala neogibna peč, katere platforma je služila njenim prebivalcem za ležišče. V Sibiriji je navada, da spijo na peči ne glede na vročino, ki prihaja iz nje.

Hetman Baunje je zdaj ukazal slugi, ki je bil spravljen živila v kočico, naj se opremi z revolverji in puško.

»Morda jih ne bomo potrebovali,« je menil, »vendar moramo biti oboroženi.«

Ko ga je Marija vprašala po njegovem nartu, ji je odgovoril, da nekega določenega načrta nima in da je vse odvisno le od okolnosti.

Fojnici, ki sta obtožena cele vrste vlomskih in roparskih podvigov. Med drugim sta v novembu lani vdrli v župnišče in cerkev v Velikem Trojstvu. Sredi noči je kuharica zbudila župnika Mihovila Kedmenca, ki je spal v svoji sobi, in mu vsa razburjena povedala, da so v hišo vdrli razbojniki. Hkratu se je v veži začelo divje streljanje, nekateri izmed napadalcev pa so začeli razbijati po vratih župnikove spalnice. Kedmenec se je vzravnaval v postelji, segel po puški, ki jo ima zmerom ob vzglavju, a ko so roparji že razbili spodnji del vrat, je nekajkrat ustrelil proti njim in jih na ta način pregnal iz hiše. Zjutraj pa je našel cerkev vso izropano. Razbojniki so odnesli vse, kar so našli zlatega ali pozlačenega.

* **Hlapec je z nožem napadel gospodinjno.** Nedavni večer je v Guštanju izvršil mlad hlapec z nožem napad na svojo gospodinjno. Posestnica Marija Hovnikova je nič hudega sluteča šla iz hiše, a pred vežnimi vrati jo je naskočil njen hlapec in jo hotel s kuhinjskim nožem zaklati. To se mu ni posrečilo, vendar je svoji gospodinjki zadal nevarne vbodljaje v vrat. Poškodovanko so prepeljali v slovenjgraško bolnišnico, kjer je njeno stanje še vedno resno. Fanta so prijaviли orožnikom.

* **Obtoženci so ubili glavno pričjo.** Hrvatsko javnost je razburil nov zločin, ki je bil te dni izvršen iz političnih vzrokov. Nedavno je bila v Bjelovaru končana razprava proti 14 obtožencem, ki so bili osumljeni, da so iz politične mržnje ubili osem kmetov. Vsi obtoženci so bili zaradi pomanjkanja dokazov oproščeni. Že med razpravo, še bolj pa po razpravi so obtoženci grozili, da se bodo maščevali pričam, ki so izpovedale proti njim. Zdaj so res našli ubitega 25-letnega Stjepana Kovača, ki je bil glavna pričja. Zadet je bil od več strelcev, ki so bili vsi smrtonosni. Po nalogu bana dr. Šubašića so ponovno prijeli vseh 14 osumljencev ter jih prepeljali v Zagreb, kjer bo vodila nadaljnjo preiskavo zagrebška policija.

* **V boju za puško ustreljen otrok.** V vasi Ivancu pri Varaždinu je 3 leta stari Valent Mušnjak doma videl strica, kako je vzel očetovo puško in z njo hotel oditi na lov. Sinček je takoj stekel očetu povedat, kaj je stric naredil. Oče je prihitel in svojemu bratu prepovedal, jemati s seboj njegovo puško. Ker je brat ni hotel dati, jo je gospodar hotel siloma vzeti. Začela sta se ruvati. Med tem pa se je nabasano orožje sprožilo in je strel

zadel malega Valenta, ki je pri priči mrtev obležal. Toda še zdaj ruvanje med bratoma ni ponehalo, dokler niso pritekli drugi ljudje, ki so ju spravili vsaksebi, orožniki pa v zapor.

* **Ženo je ubil, da bi dobil drugo.** Pred mesecem je beograjski poštni nameščenec Mijo Mrmić izvršil strašen zločin. Povabil je svojo ženo Jagico, naj gre z njim v Gline na sejem. Spotoma jo je dvanajstkrat zabodel z nožem in pobegnil. Ubogo ženo, mater dveh otrok, so prepeljali v bolnico v Petrinji. Ker je imela čreva in želodec presekan, je po hudem trpljenju izdihnila. Mrmić se je skrival v okolici Petrinje ter je po samotnih hišah s samokresom izsiljeval hrano in denar. Zasedlovalo so ga številne patrole, naposled pa ga je v Zagrebu izsledil neki detektiv in ga odgnal v Petrinjo, kjer ga zdaj zaslišujejo. Po dosedanjih dognanjih je Mrmić umoril svojo ženo, ker se je želel poročiti z nekim dekletom iz premožne hiše.

* **Bogat posestnik je kradel race.** Po Somboru je burno odjeknila novica, da je policija prijela bogatega posestnika Jovana Dedi-

ća iz bližnje vasi Bukovca in njegovega hlapca Veselina Dodića. Moža sta ukradla 30 rac. Osuplost je tem večja, ker ima Dedić več kot 20 oralov plodne zemlje in lepo hišo ter je bil pod Stojadinovičevim režimom somborski občinski svetnik. On in hlapec sta ponoči ukradla race na posestvu Pavla Kiša, kar pa sta opazila dva soseda, ki sta obvestila orožnike. Ti so začeli oba tatova zasledovati. Ko se je posestnik Dedić pognal v beg, je orožnik ustrelil za njim in ga ranil v levo nogo. Dedića so prepeljali v somborsko bolnišnico. Ves somborski okoliš napeto pričakuje, kako se bo razvila preiskava.

* **Na lestvi si je končal življenje.** V soboto v zgodnjih jutrnjih urah se je raznesla po Slovenskem Javorniku vest, da visi moško truplo na hlačnem jermenu obešeno na lestvi v drvarnici hiše št. 70. Kmalu je prišla policijska komisija, ki je ugotovila, da je pokojnik 49letni Mihael Grelja, rojen v Miherancih v Rusiji, zdaj pa pristojen na Koroško Belo. Po poklicu je bil žagar za žaganje drv. Vzrok samomora je bila duševna zmedenost.

Vsem slovenskim županom

Protituberkulozna zveza v Ljubljani se je že s posebnimi pismi z dne 9. maja t. l. obrnila na vse slovenske župane s prošnjo, naj bi o priliki protituberkuloznega tedna vsaka slovenska občinska uprava iz svojih rednih proračunskih sredstev prispevala najmanj po 1000 din v »Sklad za zdravljenje jetičnih bolnikov« pri Protituberkulozni zvezi. Tej prošnji se je odzvalo le manjše število občin, predvsem iz razloga, ker njihovi proračuni za tekoče proračunsko leto za ta izdatek niso imeli potrebnega kritja.

Protituberkulozna zveza, ki združuje v sebi 47 krajevnih protituberkuloznih lig, 5 odsekov tuberkuloznih dispanzerjev, je s temi svojimi edinicami tekem kratkih desetih let postala zelo pomembna in potrebna ljudsko-zdravstvena ustanova, od katere ima ljudstvo neizmerne dnevne koristi. Uspehi njenih prizadevanj v borbi za jetiko so z vsakim dnem vidnejši, vzpredno s tem pa naraščajo tudi potrebe naših krajevnih protituberkuloznih lig in protituberkuloznih dispanzerjev. Da bi se protituberkulozno gibanje še bolj poglobilo in rodilo še vidnejše uspehe, prosimo vse slovenske župane:

Vsaka slovenska občina naj za zatiranje jetike v svojem prihodnjem proračunu zagotovi: 1. kreditno postavko po najmanj 1000 din kot prispevek v »Sklad za zdravljenje jetičnih bolnikov« pri Protituberkulozni zvezi; 2. primerno kreditno postavko kot prispevek za kritje izrednih potreb protituberkuloznim dispanzerjem v območju dotične občine; 3. primeren kredit kot prispevek krajevnim protituberkuloznim ligam za kritje njihovih krajevnih potreb v območju dotične občine.

Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

NIČESAR NI ZNAL

Pepe se je dal ločiti. Od mize in postelje. Zadeva je postala seveda predmet vnetih pogovorov in neka gospa je po dolgem premišljevanju vprašala:

»Kaj, tudi jesti ni znal?«

SAMO ŠE NEKAJ MANJKA

»Dandanes smo že zelo napredovali. Vozi- mo se brez konja, brzjavljamo brez žice... Samo nekaj nam še manjka...«

»Kaj pa?«

»Dota brez žene.«

»Ali boste dolgo časa izostali?«

»Če pojde vse po sreči, upam, da boste lahko že jutri zvečer objeli svojega brata.«

»Bog blagoslovi vaše delo! Ne vem, kako se naj vam zahvalim,« je rekla Marija, ki je zaradi ginjenosti komaj mogla govoriti.

»Ohranite mi svoje prijateljstvo! Na svidenje, pogumno deklet!«

Stisnil ji je roko in šel.

Marija Fedorovna je gledala za njim, dokler ni z Dimitrijem in Fedorjem izginil v gozdu.

Mesec je z jasnega neba razsvetljeval noč. Globoka tišina je vladala pod zasneženim drevjem.

Ko so trije popotniki prišli iz gozda, so se znašli v dolini, sredi katere je stala skupina hiš z visokimi dimniki.

»Rudnik!« je dejal hetman obrnivši se k spremljevalcema.

»Kje je moj ubogi gospodar?« je vprašal Dimitrij, ki mu je v razburjenosti zastajal dih.

»Tamle pod tistimi kupi snega šeststo metrov globoko.«

»Kako ga bomo mogli dobiti ven?«

Hetmanov odgovor je utonil v močnem poku, ki je odjeknil v tišino doline.

Hetman se je zagledal v smer, iz katere se je čul strel. »Ali ta strel ne pomeni alarma?«

Drugi pok je sledil.

»Begunec!« je zakričal nekdo. »K orožju!«

Zdajci so se pojavile štiri postave, kakor bi bile prilezle iz zemlje. Kakor divje so bežale v zaščitno temo gozda, ki je obdajal dolino okoli in okoli.

Iz naselbine so se zdaj zabliskali strelji. Na-

to so zagledali kozake, ki so hiteli na vse strani.

»Kaj naj to pomeni?« je vzkliknil Baunje. »Kaže, da so neki kaznjenci izvršili drzen poskus bega.«

»Samo da ne bi odkrili koče, kjer biva gospodična Marija,« je rekel Dimitrij ves v skrbah.

»Ni zelo verjetno, ker so begunci in zasledovalci tekli bolj proti jugu.«

»Kaj če je naš gospod med bežetimi?«

»Kdo ve! Drzen je dovolj, da to stori.«

»Tam, kjer so se najprej pojavili begunci, stoji zdaj gruča ljudi. Ali jih vidite?« je menil Fedor.

Hetman je ostro pogledal v imenovano smer. »To je stari rudniški rov! Zdaj razumem. Kako so ga jetniki neki mogli odkriti? Baje je bil zasut.«

Nato je videl visokega moža s ponosnim obrazom, ki je bil pravkar moral prilezti iz zemlje. Videlo se je kakor bi se bil boril s skupino ljudi, ki ga je obkrožala. Zatem se je zdelo, da so ga obvladali...

Nehote je pogumnega oficirja zbudilo v srcu.

»Ali so ga usmrtili?«

Naglo se je obrnil k staremu Poljaku. »Ti si zdaj knez Petrov, ki potuje po svetú, razumeš?«

»To pa je hitro napredovanje!«

»In potrebno je, če hočemo, da se moj načrt posreči! Fedor bo tvoj voznik!«

»Kakor ukazujete!«

»Sledita mi oba!«

Dospeli so do rudnika prav v trenutku, ko so kozaki odvedli jetnika v inšpektorjevo stanovanje.

Pri pogledu na nesrečnika, ki se je boril s tako veliko premočjo vojakov, je Baunje prestrašeno vzkliknil:

»On je! Vajin gospod!«

Dimitrij je nehote zgrabil za puško.

»Kaj ti pade na um! Ali nas hočeš vse izdati?«

»Kaj ne vidite, da ga vlečejo proč?«

»Ga bomo že rešili!«

Stopil je naglo proti staremu rovu, kjer je dal policijski inspektor pravkar zvezati še dva druga moža, ki sta bila tudi pribežala iz zemlje. Bila sta Ivan Sandorf in inženjer.

»Kaj se je zgodilo, Demitrov?« je vprašal

»Kaj se je zgodilo, Demidov?« je vprašal

27. poglavje

POZAR

Ko je inspektor slišal zapovedljiv glas, se je hitro obrnil in obledel spricho strogih pogledov predstojnika. Predrznost je izginila z njegovega obraza.

»Vi ste, gospod hetman? Kakšnemu srečnemu naključju se zahvaljujem za vaš obisk?«

»Vprašujem vas, kaj se je zgodilo,« je ponovil Baunje s strogim glasom. »Zdi se mi, da so vam pobegnili jetniki, ki sem jih bil s tolikim trudom in tolikimi nevarnostmi privedel semkaj.«

»Gospod hetman, saj nismo mogli niti slutiti, kaj so nameravali. Stari rudniški rov je bil pretežno zasut.«

»Pretežno? Čisto bi bil moral biti zazidan. Koliko ljudi je pobegnilo?«

»Štirje!«

»Politični jetniki?«

(Dalje)

Nevtralnost zahteva velike žrtve

Poleg vseh drugih nadlog, ki pretresajo svet, je letos odrekla tudi letina in je pridelek mnogo bolj skop kakor druga leta. Pri tem pa je naš izvoz, na katerega smo vezani po gospodarskih pogodbah, zelo velik. In tako ni čudno, da se je v marsičem pričelo javljati pomanjkanje. Vojskujoče se države potrebujejo mnogo živil, prehranjevati je treba velike vojske na kopnem in na morju, po mestih, taboriščih in trdnjavah. **Milijoni ljudi so v vojaških suknhah in vse te milijone je treba dnevno oskrbovati s prehrano.** Vojskujoče se države, zlasti v današnjih razmerah, ko ne more iz Amerike priti v Evropo niti zrno pšenice, iščejo živil tam, kjerkoli je kaj dobiti. In tako morajo nevtralne države izpolnjevati do pike natančno vse tisto, na kar so po pogodbah obvezane.

O naši nevtralnosti je pretekli teden razpravljalo službeno glasilo vladne stranke JRZ »Samouprava«, ki je zapisala med drugim: »Nevtralnost zahteva danes izredne gospodarske žrtve vseh vrst ter priteguje vso duševno in gmotno silo nevtralnih držav. **Jugoslavija prenaša vse te žrtve z vzvišenim mirom.** Vzdržala je preizkušnjo svoje notranje sile v globokem prepričanju, da je s tem samo pridobila. Pripravljena je tudi na nadaljnje žrtve, na nadaljnje zoževanje svojih gospodarskih koristi in na vse one omejitve v potrebščinah, ki jih je vojna zapovedala vsem po njej prizadetim državam.« To se pravi: za ceno miru bomo morali žrtvovati še mnogo, mnogo...

Kakšna je naša zunanja politika, kako se zadržuje Jugoslavija nasproti vojskujočim se državam? O tem je glavno glasilo dr. Vladimira Mačka »Hrvatski dnevnik«, objavilo te

dni zanimiv članek, v katerem smo čitali naslednje važne stavke: »Po sporazumu od 26. avgusta lani vodijo Hrvati skupno zunanjo politiko s Srbi in ta politika je imela in ima za glavni cilj zagotovitev miru v tem delu Evrope. Ko je Italija stopila v vojno, je Mussolini izjavil, da Italija ne bo napadla Jugoslavije, dokler bo ta nevtralna. Enako zagotovilo je dobila Jugoslavija ponovno od Nemčije. Ta zagotovila so imela namen, da zavrnejo tujo gonjo, ki je skušala izzvati razne bojazni med prebivalstvom Jugoslavije. Niti Nemčija, niti Italija, ki poudarjata svoj narodni značaj, nimata nobenih poželenj na škodo Jugoslavije. Splošno je znano miroljubno zadržanje vseh sestavnih delov Jugoslavije, ki poznajo samo eno črto v zunanji politiki: **Čuvanje celote svoje narodne države in svobodno življenje na tem prostoru!**«

Različna zagotovila nas seveda ne smejo uspavati kakor nas tudi različna gonja in prišepetavanje ne sme napraviti malodušne. Zavedajmo se, da smo na svojih tleh svoji gospodarji in da bomo svobodni le toliko časa, dokler bomo imeli Jugoslavijo. **Samo v svobodi je življenje, vse drugo je hiranje in pogin.** Prekrasno pobudo svojim krščanskim vernikom je dal patriarh srbske pravoslavne cerkve Gavrilo, ki je zadnje tedne potoval po Bosni, Hercegovini in Crni gori. V Podgorici je rekel: »Tudi mi moramo biti pripravljeni spričo strašne nevihte, ki trese Evropo. Ako bi se, kar Bog ne daj, nekega dne stresla nevihta tudi na nas, moramo biti pripravljene, da se ji upremo in da nas ne stre. **Biti moramo dostojni sinovi onih milijonov, ki so umirali za našo zedinjeno domovino Jugoslavijo!**«

Dobički in izgube

Mnogo dobrot gre iz naše države! Kolikšen je naš izvoz, bomo najbolje spredvideli, če si ogledamo poslovanje Privilegirane izvozne družbe, ki se kratko imenuje »Prizad«. Pretekli onedeljo je imela ta družba v Beogradu občni zbor, na katerem so spremenili pravila v tem smislu, da se bo Prizad bavil tudi z uvoznimi kupčijami. Zaradi tega je tudi spremenjen naziv firme, ki se bo odselej glasila Privilegirana izvozna in uvozna d. d. kraljevine Jugoslavije. Iz letnega poročila, ki ga je izdala družba za leto 1939-40, to je za čas od 1. julija lanskega leta do 30. junija t. l., posnemamo naslednje zanimive podrobnosti:

Prizad je v letu 1939-40 odkupil od proizvajalcev vsega 35.715 vagonov pšenice in je za to pšenico plačal 604.2 milijona din. Od kupljene količine je Prizad izvozil v inozemstvo 24.515 vagonov, doma je prodal 10.239 vagonov, ob koncu junija pa je znašala rezerva 8757 vagonov. Za prodano pšenico je Prizad izkupil 516.7 milijona din, vrednost zaloge pa je znašala 30. junija 20.7 milijona din, kar da skupaj 534.4 milijona din. Ker pa je Prizad plačal pri nakupu za pšenico 604.2 milijona din, je torej pri pšenici izgubil 66.7 milijona din. Ta izguba se mora nanašati izključno na izvozne posle, kajti na domačem trgu je Prizad pričel prodajati pšenico šele tedaj, ko je cena že izredno narasla. Zato mora biti pri izvozu izguba še znatno večja.

Tudi pri koruzi, fižolu in oljaricah je imel Prizad izgubo.

Vrhu tega je Prizad v letu 1939-40 kupil 1955 vagonov koruze, za katero je plačal 31.2 milijona, vnovčil pa je to koruzo za 31. milijonov din, tako da je imel tudi pri koruzi izgubo v višini 0.2 milijona din.

Pri kupčiji s fižolom je imel Prizad 2 milijona din izgube. Fižola je kupil 60 vagonov v vrednosti 3.1 milijona din, prodal pa ga je 59 vagonov za 1.1 milijona din.

izvozne družbe

Nadalje je Prizad kupil 267 vagonov oljnatih repice za 7.2 milijona din, prodal pa je 251 vagonov za 7.1 milijona din. V poslovanju se je pokazal primanjkljaj v višini 16 vagonov, tako da je imel Prizad pri oljnati repici 0.1 milijona din izgube. Sončničnega semena je Prizad kupil 350 vagonov za 7.2 milijona din, isto količino pa je prodal za 7.4 milijona din, tako da je pri tem poslu zaslužil 0.2 milijona din. Kupčije z lanenim semenom so bile zaključene z izgubo 16.000 din.

Pri sadju je Prizad zaslužil 65 milijonov din.

Letno poročilo nadalje navaja, da je Prizad lani odkupil 4156 vagonov češpelj v vrednosti 116.2 milijona din. Vrednost prodaje in zalog pa znaša 180 milijonov. Iz tega sledi, da je pri češpljah zaslužil 63.3 milijona. Pri mezi je vrhu tega zabeležil dobiček v višini 0.6 milijona din in pri raznem drugem sadju dobiček v višini 0.4 milijona din. Tako je znašal celotni zaslužek pri sadju 65 milijonov din. Slednjič je Prizad lani kupil 114 ni vrednosti 8.2 milijona din, prodal pa je 114 vagonov žganja in 75 vagonov vina v skup-

SITNOSTI

Mati je svoji enajstletni hčerkici obzirno razkrila skrivnosti stvarstva in rojstva. Drugi dan pride hčerkica šele ob eni iz šole — namestu ob dvanajstih. Mati jo vsa v skrbeh vpraša, kje je tako dolgo hodila.

»Veš«, je povedala Micička, »vse deklice sem vprašala, kako so prišle na svet. Nekatero je prinesel Božiček, druge pa štorčlja. Takšnih nepotrebnih sitnosti, kakor ti — menoj, ni imela nobena druga mamica.«

DOBER RAČUNAR

Učitelj: »Koliko je tri manj tri?«

Mihec molči.

Učitelj: »No, če imaš na krožniku tri koščke mesa in vse tri poješ — kaj ti ostane?«

Mihec: »Krompir.«

Ženski vestnik

Praktični nasveti

Kako vlagamo gobe

Bliža se zima, v kateri nam bo dobrodošel sleherni prihranek v hrani. Ničesar ne smemo pustiti neizkoriščenega, karkoli nam ponudi priroda, ki letos itak ni bila preveč darežljiva. Nikakor ni res, da kmečke gospodinjne ne bi smele ali znale ustvarjati podobnih prihrankov, kakršne si napravljajo mestne gospodinjne. Podamo vam nekaj čisto preprostih napotkov, kako si lahko za zimo shranite gobe in brusnice, za katerih vlaganje je zdaj pravi čas.

Gobe vložimo takole: majhne jurčke dobro očistimo, lahko pa vzamemo tudi večje gobe, vendar mora biti vsaka goba za vlaganje zdrava in trda. Pri večjih gobah odrežemo steblo, ga prekoljemo čez polovico, pri klobuku pa odstranimo spodnje meso, če je že rumeno. Če je pa spodnje meso lepo trdo in belo, lahko ostane. Nato gobe dobro operemo in jih v vreli, precej slani vodi prekuhamo približno 10 minut, ne delj; nato jih stresemo na rešeto in pustimo, da se dobro odtečejo.

Medtem ko se gobe ocejajo, vzamemo vinskega kisa in ga prevremo, vanj denemo nekoliko celega popra, muškatocega cveta in lovrov listič. V kis damo ocejene gobe in pustimo, da še nekoliko prevrejo, nakar jih pustimo v kisu ohladiti. Mrzle gobe nadevamo v kozarce, nakar jim prilijemo kis, v katerem so poprej prevrele. Kisa naj bo toliko, da so gobe v kozarcu dobro pokrite. Nazadnje nalijemo v steklenico za prst visoko namiznega olja in zavežemo kozarce s pergamentnim papirjem ali mehurjem. Tako vložene gobe so zelo okusne in se držijo preko zime, pa tudi še čez poletje. Služijo nam zlasti kot okusna priloga k prekajeni svinjini.

Brusnice

so priljubljena poslastica. Vlaganje brusnic je kaj preprosto: brusnice dobro preberemo, odstranimo nezrele ali gnile jagode, lističe od stebelca itd. Nato jih dobro operemo v sveži, mrzli vodi. Nato jih damo v dobro položeno kozico in primešamo na kg brusnic pol kg sladkorne sipe. Lahko pa tudi sladkor poprej raztopimo in sicer tako, da polijemo pol kg sladkorja s četrt litra vode in ga kuhamo toliko časa, da se sladkor potegne, pene pobiramo, nakar pridenemo brusnice. Da nam ostanejo jagode cele, jih ne smemo preveč mešati, v kolikor pa je potrebno, moramo to prav previdno delati. Ko zavro, je treba kozico rahlo stresiti, da pridejo spodnje jagode na površje. Nato jih postavimo kraj štedilnika, da pokrite počasi vro. Ko so prozorne, nadevamo še vroče v kozarce in ko so popolnoma ohlajene, povežemo kozarce s pergamentnim papirjem ali pa z mehurjem.

Shranjujte sadje

Glede na slabo letino in še prav posebno na mali pridelek sadja skušajmo ohraniti vse, karkoli pride v korist splošne prehrane. Skoda za vsako jabolko, če zgine ali se prekuha v žganje. Kako prav nam bo vse prišlo, kar spravimo za pozneje! In če shranimo kaj več kakor za lastno potrebo, se bo lahko prav dobro prodalo. Slednjič pa še malo pomislimo na one reveže, ki jih ni malo pri nas. Kako zadovoljni bi bili, ako bi smeli pobrati, kar pustijo nekateri v sadovnjakih propasti. Hvale vredno je, da imamo zdaj na deželi že lepo število sušilnic, ki omogočajo sušenje sadja. Poleg krljev se more spraviti sadje v obliko mezge, pekmeza oziroma povidle. Dobra povidla se pripravi na naslednji način:

Jabolka operemo, nakar jih razrežemo na manjše kose. Pri tem je priporočljivo odstraniti peclje in pečke. Damo kuhati v kozic ali lonec, ki pa ne sme biti okrušen. Kuha naj se polagoma, ves čas je treba mešati. Ko je sadje mehko, ga zmečkamo in pregnetemo na redkem situ. Postavimo še nekaj časa na to-

Kmetovalec, če ne želiš, da bodo otroci in živina zmrzovali, misli na zimo!

Spomni se, kako huda je bila lanska zima! Letos je letina še slabša, zato ti bo še hujše, če se ne pripraviš.

Shranjuj zato hrano za družino kakor za živino. Izkoristi vse, kar imaš. Spravi zadosti krompirja, povrtine, mezge, suhega sadja in drugih svojih pridelkov.

Zbiraj in pozorno shrani vse, kar lahko porabiš za živino. Ničesar ne zavrzi. Sam si lahko napraviš skladišče (silo), v katero lahko spraviš vse, kar se da skisati. Ne pusti ničesar na polju, kar bi se lahko tam skisalo, zgnilo, propadlo.

Obrni se po nasvet čim prej na najbližjo kmetijsko oblast, ki ti mora brezplačno dati vsa navodila, kako naj pripraviš in shraniš hrano za živino.

Vse to stori, čim prej moreš. Vsak zamujeni dan je tebi in družini v škodo, zima pa ne pozna milosti!

plo, da se zgosti. Nato dodamo sladkorja in postavimo za 6 do 10 minut, da se pokuha. Več sladkorja damo, boljše povidla bo. Zado- stuje pa, če primešamo 10 dkg sladkorja na 1 kg povidla. Se toplo povidlo naložimo v kozarce ali v lončene posode in počakamo, da se ohladi. Potem pokrijemo posode s pergamentnim papirjem ali mehurjem, zavežemo in shranimo na suhem mestu. Na povidli mora nastati trša, kožici podobna prevlaga, ki brani pred kvarjenjem. Dalje mora biti povidla tako gosta, da se reže z nožem. Videli boste, kako vam bo to pozimi teknilo. Zlasti pa polagamo materam na srce, naj z mezgo hranijo otroke. Ki obiskujejo šolo.

Za kuhinjo

Sveže zelje s svinjskim mesom. Vzemi srednje veliko glavo zelja, jo razreži na rezance in zelje dobro operi. Nato ga polij z vrelo vodo, odcedi in daj v krop kuhati. Ko je malo povrelo, ga odcedi. Medtem nareži dve glavi čebule in jo na masti svetlo oprži, prideni pol kilograma na koščke narezane sveže svinjine in duši, da je skoraj mehko. V drugo ponev naloži plast zelja, dodaj pol kavine žlice sladke paprike, malo kumine, stisnjene česna, malenkost popra in žličo paradižnikove mezge. Na tako priprav-

ljeno zelje daj dušeno meso z mastjo in s sokom vred. Nato naloži spet plast zelja in ponovi z dodatki kakor poprej. Vse skupaj pusti dušiti še kake tri četrt ure. Mešati ne smeš. Vendar pazi dobro, da se zelje ne pripeče. Zato kuhaj na štedilnikovi plošči, nikakor pa ne na odprtem ognju. Ko je zelje mehko, naredi prav rahlo prežganje, ga vlij na zelje. Zdaj lahko vse skupaj dobro premešaš in ko je še četrt ure dobro vrelo, je jed gotova. Zraven daj krompir v koščkih in družina bo gotovo zadovoljna s tako okusno pripravljenim kosilom ali večerjo.

Jota je jako okusna, četudi zelo preprosta jed. Dobro tekne, je zdrava in po hranivosti zelo izdatna. Kadarkoli si v zadregi, kaj naj opoldne ali za večerjo skuhaš, upoštevaj naslednje naše navodilo: vzemi pol litra svežega izluščenega fižola (suhega primerno manj) in ga skuhaš, da je prav mehak. Pri kuhanju moraš prvo vodo odliči in fižol ponovno zaliti. Ko voda zavre, dodaj dva na kocke zrezana krompirja in ko je tudi krompir kuhan, prideni pol kg kuhanega kislega zelja. Nato naredi prežganje iz zvrhane žlice moke, vlij to h kuhanemu fižolu, krompirju in celju. Nato osoli, popraj, prideni še lavorov list in ko je vse skupaj nekoliko časa dobro vrelo, je jed gotova.

Ptice, ki požro več kakor tehtajo

Ce kak človek malo je, navadno pravimo, da pojé kolikor ptič. Kakor mnogo drugih sodb, tako tudi ni pravilna sodba o pticah. Večina ptic ne je malo, ampak so med njimi nekatere naravnost požrešne, da jim je težko najti par. Če bi človek pojedel toliko, kolikor ptica, bi moral spraviti vase dnevno najmanj okrog petdeset kg hrane, sorazmerno z velikostjo in težo svojega telesa. Med pticami pa jih je mnogo, ki pojedjo vsak dan več, kakor znaša njih telesna teža. Taščica na primer, ki jo vsi poznamo, pojé v teku štiri in dvajsetih ur dvakrat toliko, kolikor znaša njena telesna teža.

Velik požrešnež je tudi vodomec. Neki prirodoslovec je dognal, da požre vodomec trikrat toliko hrane, kakor znaša njegova teža.

Ta ptica z veliko spretnostjo lovi in použiva ribe, med katerimi so mnoge do polovice tako velike, kakor on sam. Veliki požrešneži so ptičji mladiči v gnezdu. Nikoli niso siti; kar jim starši prinesejo, je pre malo. Le redko se primeri, da mladi kosi ne pojedjo sproti črvov, ki jih prinašata v gnezdo kosovka in kos.

Med pticami roparicami so nekatere, ki se tako nažro, da od lenobe ne morejo leteti. Zlasti tedaj, če so nekaj časa stradale. Vrana je po svoji požrešnosti prislovično znana. Ne-koč je neki mož opazoval jato jastrebcev. Prileteli so nad mrtvega konja in so v pol ure požrli vse meso do zadnjega vlakca. Po tej pojedini so bili jastrebi tako neokretni, da so mogli leteti komaj nekaj metrov daleč.

Največji zapravljevci v prejšnjih časih

Neki kulturni zgodovinar je sestavil spisek največjih zapravljevcev, kar jih pozna zgodovina sveta. Gotovo ne bo nikogar prese- netilo, da je prišel v ta seznam tudi rimski cesar Nero. Zanimivo je pa njegovo dejanje največje zapravljivosti, da je dal svojo umrlo ženo Popejo sežgati na grmadi, zloženi iz cimetovega lesa. To je bilo največje razkošje, kar si ga je mogel dovoliti človek v takratnih časih. Cimetov les so vozili iz Indije in arabski trgovci, ki so ga prodajali, so si ga dali odtehtati z zlatom.

Rimljanka Antinoa je nosila v vsakem ušesu bisere na verižici in imela jih je toliko, da so ji segali do bokov. Kalif Mamun je povabil na svojo svatbo 2.000 gostov in gostil jih je skozi 30 dni. Pred gostijo so metali med svate listke, na katerih je bilo napisano ime grunta, krasnega konja ali dragocenosti, ki jo je dobil v dar gost, kateremu se je posre- čilo dotični listek pobrati. Eden največjih zapravljevcev je bil Karel Smeli Burgndski. Samo za eno gostijo si je namreč dal napravi-

ti krasno obleko, vredno dva milijona zlatnikov.

Fernando Cortez, osvajalec Mehike, je dal svoji nevesti napraviti pet nakitov iz ogromnih žlahtnih kamnov, ki je bil vsak vreden pol milijona. Njegova nevesta pa tega dragocenega nakita ni dobila, ker je izginil v morju, ko se je potopila ladja, ki ga je pe- ljala v Evropo. Velik zapravljevec je bil tu-

di ruski knez Potemkin. Njegov dom je po- rabil več denarja nego ves dvor carice sa- me, katere naklonjenosti in ljubezni je bil deležen. Ko je priredil nekoč carici na čast veliko gostijo, so porabili samo za razsvet- ljavo 20.000 funtov sveč in vsaka izmed štiri- h italijanskih plesalk, ki so med gostijo plesale, je dobila 5.000 rubljev.

30.000 oblek je zapustila ruska carica Eli- zabeta, hči Petra Velikega. Vsako obleko je nosila samo enkrat in večasih je med plesom petkrat menjala obleko. Za obleke zelo na- vdušen je bil tudi saški državni minister grof Brühl. Njegova garderoba je obsegala 17 ve- likih sob. Imel je krasne obleke, toda vsa- ko je oblekel največ dvakrat. Na lefo je po- trošil za obleke 3.000.000 tolarjev. Tudi Av- gust Silni je razmetaval denar. Samo njego- va letna prestolnica Mühlberg, kjer so nosili vojaški uniforme vse obšite z zlatom, je ve- ljala letno 5 milijonov tolarjev. Francoski maršal Bassonpierre si je dal narediti 30 ob- lek za vsak dan v mesecu eno in vsaka je ve- ljala okrog 80.000 frankov. Nadalje je živel v Franciji plemič Delatin, ki je nakupil 100 kašmirskih škodelic v skupni vrednosti 1 mi- lijon 50.000 frankov. Največji zapravljevec našega stoletja je bil pa francoski grof Boni- face de Castellane, ki se je poročil s hčerko milijarderko Goulda in je v 10 letih pognal vso doto svoje žene v znesku 15 milijonov do- larjev ali po naše 750 milijonov dinarjev.

TO ON ŽE VE

Iz posvetovainice na neki šoli odhaja sta- rejši učitelj z lepo učiteljico. Gospod kate- het se pošal in ga posvari:

»Pozor, gospod učitelj, žena je vragovo orodje!«

»To že vem,« odgovori učitelj »saj sem oženjen!«

OTVORŠKA USTA

»Saj ti nisi niti tako utrujena, kakor sem mislil,« je rekel mali Janko svoji sestri, ko se je po poroki vrnila iz cerkve.

»Zakaj naj bi bila utrujena?« je vprašala sestra.

»No, teta je rekla, da si letala za ženinom celih šest mesecev!«

PREKLIC

Obžalujem vse, kar sem neresničnega go- vorila proti Neži Strnat, kajti kriva je bila moja nervoznost. Hartman A'ojzija.

Nove in stare nagrobne spomenike po nizki ceni dobite pri kamnosku

Franjo Kunovar
pokopališče Sv. Križ
Ljubljana

BREZPLAČEN POUK V IGRANJU!

ZAHTEVAJTE BREZPLAČEN CENIK
MEINEL & HEROLD
ZAL.
TVORNIŠKE GLASBIL MARIBOR št. 104

Naznanjamo

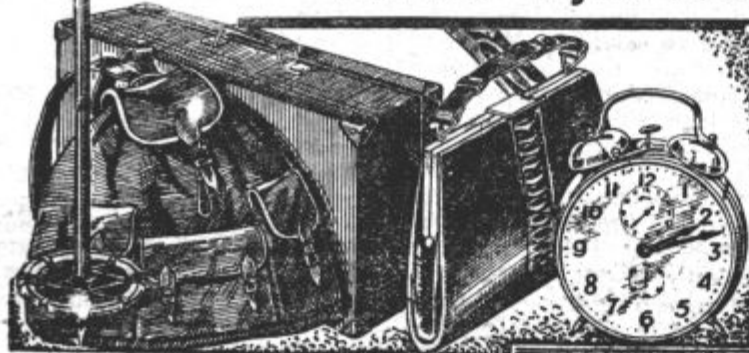
vsem interesentom — da je prispela pošiljka

CONZ elektromotorjev

Kupite, dokler traja zaloga. — Dobite jih samo pri trvdki
JELENC ADOLF & TOMAZIN — LJUBLJANA,
CELOVSKA CESTA 49.

Zahtevajte cenik!

NAJVEČJA DOMAČA TRGOVSKA HIŠA
V JUGOSLAVIJI

Stenmecki
CELJE 97

TEŽKO JE ŽIVLJENJE LAHKOŽIVCA

»Jaz imam strašno smolo, prijatelj! Danes mi je nekdo pisal, da me ustrelji, če ne bom dal njegovi ženi miru.«

»No, torej, daj ji mir, pa bo...«

»Ampak kateri? Ta tepec se ni podpisal!«

NOVOST!

**SAMO
DIN 49.50**

Št. 62.300 Anker-ura
pravi švicarski stroj.
Dobra kvaliteta, lep
kromiran okrov
& pisano garancijo

Din 49.50

Št. 62.301 ista &
svetljenimi kazalci
in številčnico

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik, ki
vam ga pošlje za-
tonj in poštne
prosto

H. Suttner

Ljubljana 6
Lesna, protokollirana
tovarna ur v švic.

MOSTOVA ESENCA „MOSTIN“

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z najnižimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekl. za 150 litrov din 20.—, po pošti din 40.—, 2 steklenici po pošti din 65.—, 3 steklenice po pošti din 85.—.

NOV REDILNI PRAŠEK

»REDIN« za prašiče. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z najnižimi stroški zredi svoje prašiče. Zadostuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav.

6 din, po pošti 17 din, 3 zav. po pošti 29 din, 4 zav. po pošti 35 din. Mnogo zahvalnih pisem.

Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo z gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, Zidovska ul. 1 a. Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor, Gosposka ulica 34.

FITODIN za vse jesenske setve!

Da bi pomagali našemu malemu kmetu in mu omogočili z malenkostnim izdatkom močno povečati pridelek žita, smo

cene FITODINU znatno znižali

od 2 din na 1 din pri odvzemu nad 50 gramov in na din 1.50 pri manjših naročilih.

Nobene setve brez FITODINA

ker FITODIN krepi rastlino, ji da močno rast in obilen pridelek. Vsa pojasnila daje

FITODIN, Ljubljana, poštni predal 139

Za vse žene in dekleta!

Zakaj kupujete drage kuharske knjige, ko pa dobite za din 10.— zbirko preizkušenih receptov, ki jih je spisala poklicna kuharica po lastnih dolgoletnih izkušnjah? Razne juhe, navadne in pikantne omake, od navadne pečenke do najfineše mesne specialitete od navadne močnate jedi do najfinjše torte, razno pecivo za vse prilike, razne likerje in barske pijače ter razne druge domače in tuje specialitete lahko skuha po tej knjigi okusno vsaka žena in dekle! To vam jamči pisateljica knjige, ki je kuhala v prvovrstnih restavracijah in hotelih in ki je prebrodila že pol sveta. Kuhajte po teh receptih in vaša družina bo z vašo kuho zadovoljna. — Nakažite din 10.— na račun Pošt. hranilnice št. 14.259, ali pa pošljite v znakah na spodnji naslov, in pošljem vam knjižico poštne prosto.

J. E. knjižna centrala, Ljubljana, Dvofakova 8

„Oglašujte v Domovini“

NAJLEPŠE ČTIVO!

Ravljjen: **Zgodbe brez groze**
Klabund: **Pjotr-Rasputin**
Ravljjen: **Črna vojna**
Thompson: **Sivko**
Majerjeva: **Rudarska balada**

Broširana knjiga: din 10.—
Vezana knjiga: din 15.—

ZALOŽBA „CESTA“ LJUBLJANA
KNAFLJEVA ULICA 5